

ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKGIMNÁZIUM

ÉS

ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

ÓVODAI

NEVELÉSI PROGRAMJA

**„A ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet,
a jó cselekedet mellé tudományt.”**

(2 Pét 1,5)

Hatályos

2018. szeptember 1-től

Tartalomjegyzék:

Bevezető rész	5
1. Pedagógiai program törvényi háttere	6
2. Az intézmény története	7
3. Az óvodai tagintézmény nevelési programja	8
3.1. Alapelveink	8
3.2. Általános nevelési feladatok	8
3.3.1. A gyermek testi szükségletei	9
3.3.2. A gyermek lelki szükségleteinek kielégítése	9
3.3.3. Anyanyelvi fejlesztés, nevelés	10
3.3.4. A sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelése	10
3.3.5. Óvodánk nevelési céljai	11
3.3.6. Feladataink	11
3.3.7. Általános alapelvek	11
3.3.8. Személyi feltételek	12
3.3.9. A fejlesztés formái és lehetőségei	12
3.3.10. Szellemi szükségletek kielégítése	12
3.4. A nevelés alapvető keretei	13
3.4.1. Az egészséges életmód alakítása	13
3.4.1.1. Feladatok	13
3.4.1.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén	16
3.4.2. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	16
3.4.2.1. Feladatok	17
3.4.2.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén	20

3.5. Az óvodai élet megszervezése	21
3.5.1. Az óvoda csoportszerkezete.....	21
3.5.2. A nevelés időkeretei	21
3.5.3. Az óvoda szakma dokumentumai	23
3.6. A tevékenység kezdete: bibliai értékek közvetítése, jellemfejlesztés	23
3.6.1. Játék	23
3.6.2. A külső világ tevékeny megismerése	24
3.6.3. Mese, vers, bibliai történet	24
3.6.4. Ének, zene, énekes játék	24
3.6.5. Rajzolás, mintázás, kerti munka	24
3.6.6. Mozgás	25
3.6.7. Munka	25
3.7. Az óvodai élet tevékenységformái	25
3.7.1. Játék	25
3.7.2. A külső világ tevékeny megismerése	29
3.7.3. Mese, vers, bibliai történet	34
3.7.4. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	37
3.7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	40
3.7.6. Mozgás	43
3.7.7. Munka jellegű tevékenységek	45
3.7.8. Tanulás	49
3.8. A programok kapcsolatrendszere	50
3.8.1. A szülő, a gyerek, a pedagógus együttműködésének formái, a tovább fejlesztés lehetőségei	50
3.8.2. Az óvoda és az iskola	52
3.8.3. Az óvoda és egyéb intézmények	53

3.9. A program erőforrásai	53
3.9.1. Személyi feltételek	53
3.9.2. Tárgyi feltételek	54
3.10. Gyermekvédelem az óvodában	65
3.11. Az iskolába lépés feltételei	66
4. A pedagógiai program elfogadása	68
5. Legitimáció	69

Bevezető rész

Küldetésnyilatkozatunk

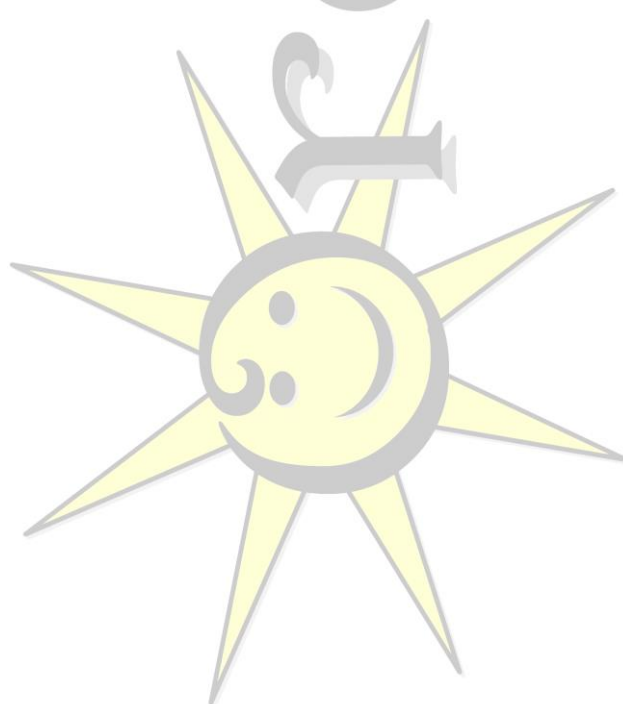
Célunk, hogy a nálunk tanuló gyermekek egyéniségének és képességeinek kibontakoztatása által, segítsünk nekik megtalálni azt az utat, amelyen haladva személyes életükben boldog, kiteljesedett emberekké, ugyanakkor művelt, jellemes, keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar nemzet becsületes, alkotó polgáraivá tudnak válni.

Intézményünk keresztyén közösség, alapvető feladata, hogy életformáló örömhírt, evangéliumot hirdessen. A Biblia időtálló értékeit közvetítjük intézményünk erkölcsében és értékrendjében, tananyagában, módszereiben és tanárainknak, illetve diákjainknak viselkedéskultúrájában vallási, felekezeti elkötelezettség nélkül. Feladatunk a szeretetteljes légkör biztosítása, ahol a krisztusi példa áll előttük.

Olyan tanítási módszereket alkalmazunk, amelyek hozzásegítik a tanulókat az életkori sajátosságaiknak megfelelő önálló gondolkodáshoz, tanuláshoz és kritikai képességeik fejlesztéséhez. Tudatosan többféle módszertani megoldásban gondolkodunk, az adott helyzetben megfelelően tervezzük céljainkat a hozzá illő módszerekkel, szervezési módokkal. A pedagógiai folyamat elemeit komplex módon veszik figyelembe óvodapedagógusaink: a gyermekek előzetes tudását, a tartalmat, motiváltságát. A megbízható tudás megszerzésével kiművelt, felelős, helytállásra kész fiatalokat bocsátunk ki az életbe. Célunk, hogy kialakítsuk és megerősítsük fiataljainkban a felelősségtudatot saját cselekedeteikért és azok következményeiért, elmélyítve bennük a szavahihetőség, a megbízhatóság, a becsület és a tisztesség erényét.

- A gyermekeknek életkoronként és egyénenként eltérő testi és lelki szükségleteik, sajátosságaik vannak, ezért a differenciált fejlesztést, oktatást nevelésünk alapvető kritériumának tartjuk.
- Óvónőink nyitottak a szülők, intézményvezető, szaktanácsadó, kollégák visszajelzésére, s alkalmazza őket szakmai fejlődése érdekében. Problémáit önállóan, egyedül a szervezet működési rendszeréhez testreszabott módon végzi. Pedagógiai gyakorlatukat állandóan analizálják és fejlesztik. Tudatában vannak személyiségeiknek sajátosságaival, szakmai felkészültségével. Igazodnak a szerepelvárásokhoz.

A szülővel való szoros együttműködés fontos alapja intézményünk működésének, lényeges változást a gyermek életében az iskola és a szülő egységben, egymást támogatva tud csak elérni.

1 A pedagógiai program törvényi háttere

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- A nemzeti köznevelésről szóló 2012. évi CXC. törvény módosításáról szóló 2012. évi CXXIV. törvény
- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról és érvényben lévő módosításai
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről
- Közalkalmazotti törvény (1992. évi XXXIII. törvény)
- Egyházi Törvénykönyv (CIC)
- II. Vatikáni Zsinat dokumentumai
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1/1998. (VII. 24.) OM rendelet a közoktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
- Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI- rendelet
- <http://www.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma>
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet
- Kormányhatározat Az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról 1357/ 2011. (X.28.)
- 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet

2. Az intézmény története

Az intézmény alapját, pedagógiai elveit, törekvését a 1993-1998-ig Győrben működő Holnap Iskolája alapozta meg annál is inkább, mivel az azt alapító házaspár, Lehotzky József és Lehotzky Józsefné ugyanazok, mint akik az Örömhír oktatási intézményt 2014-ben létrehozták. Az intézmény akkori és mostani céljai változatlanok, ugyanabban a szellemiségben működik tovább az Örömhír név alatt.

Ezért a Holnap Iskolája valós alapját képezi a 2014-ben induló Örömhír oktatási intézménynek.

A Holnap Iskolája 1993 szeptemberében a Petőfi Sándor Művelődési Központ egyik kis termében jött létre 6 tanulóval és 7 pedagógussal. Lehotzky József és felesége, Lehotzky Józsefné alapították az iskolát. Vállalkozó szellemű, keresztény pedagógusaink vállalták az alapítással, az új iskola elkezdésével járó bizonytalanságot, nehézségeket. A kezdetek anyagi feltételeit javarészt az alapítók saját berendezési tárgyai alkották, melyeket folyamatosan egészített ki néhány keresztény testvér jólelkű adománya és az állami támogatás. 1994 szeptemberében már 2 évfolyammal indult az év a kisbácsai Művelődési Házban, ahol az elsősök az épület színpadán tanultak, a másodikosok pedig egy teremben. A tanárok és szülők együtt küzdöttek az iskoláért. 1995 januárjában az Önkormányzat segítségével egy iskolaépületet kaptunk bérbe Likócson. Ott folytattuk a munkát.

Az iskolánkban tapasztalható szeretetteljes légkörnek híre ment a városban, s egyre több diák jelentkezett hozzánk. Nőtt a tanulói létszám, és ezzel párhuzamosan új tanárookra is szükség volt. Mivel nem voltak újabb keresztény pedagógusok az ismeretségi körünkben, így a gyermekeiket iskolánkba hozó pedagógus-szülők jelentkeztek hozzánk tanítani. 1996-ban elindult az óvoda, mert egyre több szülő igényelte, hogy a kisebb testvéreket is a mi intézményünkbe hozhassák.

Végül kinőttük a likócsi épületet is, és egy nagyobb épületbe költöztünk.

1998-ban a Lehotzky házaspár lemondott az intézmény vezetéséről, és az iskola és óvoda más szellemiségben, más vezetőikkel és hamarosan más név alatt működött tovább.

Ám az elkezdett pedagógiai elvek mentén építkezünk tovább az új intézményben is, melyek:

Vissza Istenhez

Vissza a szülőkhöz

Vissza az egyénhez,

Vissza az alapokhoz,

3. Az óvodai tagintézmény nevelési programja

3.1. Alapelveink

Vissza Istenhez!

Hiszünk abban, hogy mindent Isten alkotott, az Ő teremtményei vagyunk, ezért a Biblia az alapja az életünknek. Gyermekünket a Biblia szempontjából szeretnénk az életre tanítani. Bibliai értékeket adunk át vallási, felekezeti hovatartozás nélkül.

Vissza az egyénhez!

A gyermekeknek életkoronként és egyénenként eltérő testi és lelki szükségleteik, sajátosságaik vannak. Ezért a differenciált fejlesztést nevelésünk alapvető kritériumának tartjuk.

Vissza az alapokhoz!

Vannak bizonyos képességek, készségek, amelyek csak óvodás korban alakíthatók ki sikeresen. Hangsúlyt fektetünk az alapos fejlesztésre.

Vissza a szülőkhöz!

Mivel Isten a gyermekek nevelését a szülőkre bízta, óvodánk ehhez igyekszik segítséget nyújtani a szülőkkal való szoros együttműködés során.

3.2. Általános nevelési feladatok

-
- Pedagógiai szemléletben nem a tanterv, nem a tananyag, nem az ismeret fontos, hanem a gyermek fejlettsége, életkori sajátosságai és képességeinek szintje.
- Az egyéni képességek differenciált kibontakoztatása, a teljes személyiség fejlesztése
- játékkal, mozgással, örömmel végzett tevékenységekkel.
- A ránk bízott gyermekeket szeretet, türelem, megértés és tisztelet veszi körül óvodánkban.
- Az óvodapedagógus és más alkalmazottak személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermekek számára.
- Az óvodáskorú gyermekek védelme, esélyegyenlőségének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés és a törvények adta eszközökkel. Egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára.
- A gyermekek érdekei elsődlegesek, mindennekfelett állóak.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése szoros együttműködésben a gyógypedagógus szakemberrel, szülőkkal az egyéni fejlesztési terv alapján.
- Innovatív pedagógiai törekvések érvényesítése a gyermekek érdekében (kompetencia, hagyományápolás, idegen nyelv).

- célunk az önálló megismerés igénye, ennek függvényében a játékban és egyéb tevékenységekben életkorukhoz mérve választjuk ki a megfelelő eszközöket.

3.3.1. A gyermekek testi szükségletei

Alapvető feladatunk a gyermekek testi épségének, egészségének védelme, testi fejlődésének elősegítése, jó közérzetének biztosítása, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges. (Ld. részletesen "Az egészséges életmód alakítása" című részt.)

3.3.2. A gyermekek lelki szükségleteinek kielégítése

Az **érzelmi szükségletek** kielégítését azért tartjuk rendkívül fontosnak, mivel az óvodás korú gyermekek személyiségén belül az érzelmek dominálnak.

A gyermekek legfontosabb érzelmi szükségletei: megértés, jóváhagyás, elismerés, megbecsülés, biztonságérzet, illetve érezzék, hogy fontosak számunkra, bízunk bennük, számíthatnak ránk.

Mindezek biztosításával pozitív énkép kialakítása a célunk. Ebben az életkorban történik az érzelmek differenciálódása, amit elő kell segítenünk kedvező érzelmi hatások, élményt nyújtó változatos tevékenységek biztosításával. Egyéni motivációval élünk a gyermekek felé (méhecske a körtefán). Az életkori sajátosságok figyelembe vételével választjuk ki a tevékenységekben alkalmazott módszereket. Alkalmazkodik a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotához, ennek függvényében igazítja időtartamát, tempóját, ha kell módosít előzetes tervein. Törekszünk a gyermekekben kialakítani a bizalomteljes légkört, hogy ne féljenek attól, ha hibáznak, mert mindenkinek lehetősége van a javításra. Csoportos foglalkozásoknál is építünk az egyéni szükségletekre, igényeinek megfelelő módszerek alkalmazása. Megértő szándékkal kezeljük a gyermekek tévedéseit, hibáit. Biztosítjuk a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét a tevékenységekben, az elmélyült foglalkozásokhoz nyugodt, harmónikus légkört biztosít.

Mivel a gyermek szociális, erkölcsi lény, szüksége van társas kapcsolatainak alakítására, **szocializációjának biztosítására**, különös tekintettel a hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekekre. A gyermekek alaptermészete önző. Nekünk kell segíteni akaratauk fejlődésében, hogy tanuljanak meg uralkodni magukon. Ehhez feladatunk a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő szokás- és szabályrendszer kialakítása. Az erkölcsi tulajdonságaik fejlesztése a bibliai értékek, normák közvetítése az egész óvodai életet átszövi.

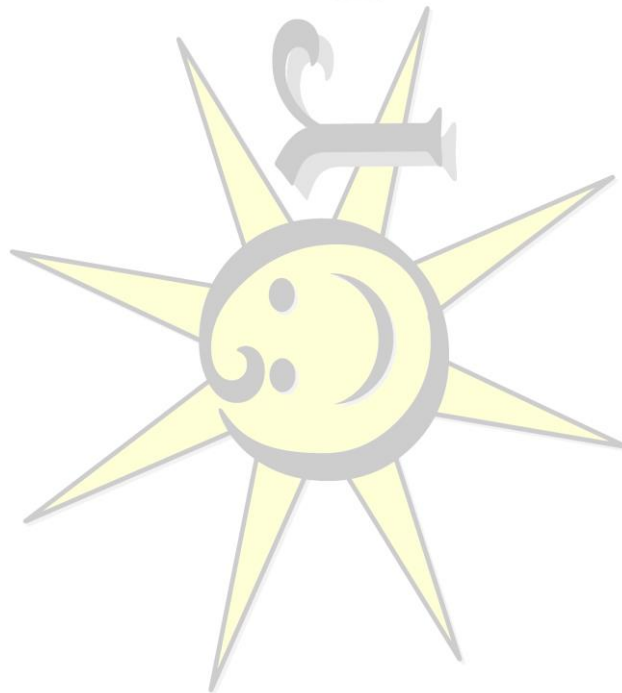
Értelmi fejlesztés és nevelés óvodánkban a játék ideje alatt valósul meg feladatunk a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezése, bővítése, illetve az értelmi képességek (érezkelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése változatos tevékenységek biztosításával. A játék mindenek felett. A szerepjátékok, társas játékok, logikai játékok, építőjáték ábrázolás közben történik a „foglalkozás”, úgy hogy az önfeledt játékból ne szakítsuk

ki őket. A tanulás játékos jellege miatt speciálisan óvodánkban mikro (1-3-4fő) csoportokban történik. A játékban és egyéb tevékenységekben életkorukhoz megfelelően választja ki a megfelelő eszközöket. Indokolt esetben használja az IKT-eszközöket.

Sajátos nevelési igényű gyermekeknél a fejlesztés alapja a szakértői bizottság véleménye. Esetükben sérülés specifikus módszerek, terápiák alkalmazása, nagyobb mértékű differenciálás szükséges. Alkalmazkodni kell az egyéni fejlődési ütemhez. Változatos módszereket alkalmazunk a játék és más tevékenység, program során.

Migráns gyermekek tudásszintje, élményanyaga, képessége eltér a magyar nyelvű társaiktól. Feladatunk mindezek megismerése, az egyéni bánásmód alkalmazása a fejlesztés során.

A bölcsesség az ismeret életre való alkalmazása. A keresztény pedagógus feladata, hogy az ismeretek alkalmazására, képességeik használatára tanítsa meg a gyermekeket, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás által.

3.3.3. Anyanyelvi fejlesztés, nevelés

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet, ezért az óvodapedagógus feladata a családi környezet és a gyermek egyéni képességeinek megismerése. Ha a család nem nyújt megfelelő nyelvi mintát a gyermek számára, akkor az óvodapedagógusnak kell a hiányt pótolnia.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. A gyermekek anyanyelvi kompetenciájának fejlesztése nélkülözhetetlen az életben való boldogulásukhoz.

Feladataink:

- Beszélő környezet biztosítása, amely segíti a megfelelően beszélő és a beszédzavarral küzdő gyermekek kommunikációjának fejlődését is.
- A beszédkedv, a gyermeki közlésvágy felébresztése, fenntartása érdekében beszélgessünk sokat a gyermekkel, hallgassuk meg őket.
- Az aktív szókinccs gyarapítása a különböző tevékenységek során.
- Helyes mintaadás, szabálykövetítés biztosítása, a javítgatás elkerülésével.
- Beszédészlelési, beszédmegértési zavarral küzdő gyermekek esetén közléseink csökkentett beszédtempóban, röviden hangozzanak el.
- A beszéd a gondolkodás eszköze, ezért az óvodapedagógus konkrét, tárgyhoz hozzárendelt kérdésfeltevésével a gyermekek gondolkodásának fejlesztése.
- A hangképzés tisztaságának kialakítása, ha szükséges, logopédus segítségének igénybevételével.
- A gyermekek nyelvi alkotótevékenységeinek támogatása.
- Anyanyelvi játékok alkalmazásával a gyermekek beszédképességének fejlesztése.
- Könyves környezet biztosítása, ezzel is elősegítve a könyvekkel való együttélés természetessé válását.
- Önértékelés feladatainak megfogalmazása /akár egymásnál való hospitálás során/
- óvodapedagógus önmaga felülvizsgálatának megújulása, feladatainak újratervezése –elemzése, értékelése. A következtetések levonása utánikorrektciók felhasználása.

3. 3. 4. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Törvényi szabályozás

Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor-módosításakor- az Alapprogram mellett figyelembe kell venni a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is.

A köznevelési törvény szerint sajátos nevelési igényű gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. Ezeknél a gyermekeknél megfelelő, változatos módszereket alkalmazunk.

3.3.5. Óvodánk nevelési célja:

Az óvodai nevelés alapelveit az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg:

Pedagógiai céljaink összhangban vannak az Óvodai nevelés országos alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Célunk a sokoldalú, harmonikusan fejlődő személyiség kibontakoztatása, építve a keresztény értékekre a Biblia tanítása szerint, a gyermekek életkori sajátosságainak és eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével. Alapozunk a gyermekek szükségleteire, törekszünk fenntartani érdeklődésüket. Törekszünk a gyermekek motivációjára. Pedagógiai munkánkban észrevesszük a gyermekek magatartási, tanulási problémáit, melyben szakmai segítséget nyújtunk számukra. A tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerő funkciókat és az önálló felfedezést kamatoztatjuk. Az integrált nevelés során a sajátos nevelési igényből következő hátrányok csökkentése, az ép és sérült gyermekek közötti kölcsönös elfogadás és tolerancia kialakítása, felkészítésük a megfelelő iskolai életre.

Pedagógiai munkánk során törekszünk építeni a gyermekek más forrásból szerzett tudására. Felhasználva saját pedagógiai gyakorlatunkban az értékelési és mérési eredményeket. A pedagógiai munkájában megtalálható a PDCA- ciklus.

3.3.6. Feladataink:

- Óvodapedagógusaink értékelési eszköztárai egyértelműek, konkrét cselekvésre irányulnak, melyeket tudatosan választanak ki a gyermekek sajátosságainak figyelembevételével.
- Az itt dolgozó pedagógusok törekednek az egyéni pozitív visszajelzésre, mellyel a kisgyermekek fejlődését segítik. A tevékenységeik megfigyeléseiből kapott adatokat reálisan elemzik, azt értékelik, melyből kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervet állítják össze, adott esetben módosítják.
- A rendelkezésünkre álló képességfejlesztési eszközöket, segédanyagokat, digitális eszközöket és anyagok megfelelő ismeretével, kritikusan, megfelelően használják.

- Intézményünkben célszerűen alkalmazzuk a következő digitális eszközöket mint pl. (CD- lejátszót, laptopot, fényképezőképet)

3.3.7. Általános alapelvek

- A nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekvés
- Olyan módszerek és munkaformák alkalmazására, melyek megfelelőek az önértékelésre, önellenőrzésre.
- Lehetőségeinkhez mérten a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök biztosítása
- Sajátos nevelési szükséglet esetén a gyermekek minden esetben különleges igénnyel jelennek meg az óvodában. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében fontos figyelembe venni az egyéni sajátosságokat. Hangsúlyosabb a differenciált képességfejlesztés
- Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez
- A fejlesztés ne terhelje túl a gyermekeket
- A csoportba tartozó gyermekek nevelése-oktatása eredményességének érdekében nagyobb mértékű pedagógiai segítségnyújtást kell biztosítanunk.
- Önállóságra nevelés. Annyi segítségnyújtás, amennyi az önálló cselekvéshez szükséges

3.3.8. Szellemi szükségletek kielégítése

A gyermek szellemi lény, ezért szüksége van arra, hogy Istent megismerje, kapcsolatban legyen vele.

- Meg kell tanítani a gyerekeket arra, hogy kicsoda Isten. Feladatunk egy olyan Istenkép kialakítása, aki szeret, gondoskodik rólunk.
- Meg kell tanítani őket imádkozni. Legyen nekik természetes, hogy ahogyan hozzánk beszélhetnek, elmondhatják Istennek is kéréseiket, vágyaikat, problémáikat.
- Nagyon fontos arra ösztönözni a gyermekeket, hogy hallgassanak a lelkiismeretükre.

Ezeket a feladatokat az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, Isten segítségét kérve tudjuk hatékonyan megvalósítani.

3.4. A nevelés alapvető keretei

3.4.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése, testi fejlődésük elősegítése, illetve az egészséges életmódra való igény alakítása.

3.4.1.1. Feladatok

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

- A gyermekek gondozása, testi, lelki szükségleteinek kielégítése, és az egészséges életmód szokásainak alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- A gyermekek testi képességeinek, mozgásának fejlesztése, edzettségük biztosítása, egészségük védelme, megőrzése.
- A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet, tárgyi feltételek biztosítása.

A gyermekek gondozása, testi-lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése, és az egészséges életmód szokásainak alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

Ahhoz, hogy a gondozási teendőinket jól el tudjuk látni, ismerni kell a gyermekek otthoni szokásait, önállóságuk mértékét. Ennek érdekében igyekszünk a szülőkkel megbeszélni a gyermekük alvási, étkezési és egyéb szokásait.

A napi találkozások alkalmával beszélünk a felmerülő problémákról, fejlődésről.

A gyermekek ismeretében személyre szabottan tervezzük meg a teendőket. A gyermekek testi szükségleteinek kielégítése a dajka feladata is. A csoportban dolgozó óvónők egyeztetik a dajkával nevelési elveiket, feladataikat, a szokásialakítás módját. Feladatunk, hogy ébresszük rá a gyermekeket a jelentkező szükségleteikre. Meg kell tanítanunk őket a szükségleteik kulturált formában történő kielégítésére.

Óvodásaink gondozottságának biztosítása bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolatot feltételez, különösen a 3-4 éveseknél, hiszen az óvodapedagógus az édesanyját helyettesíti. Ezért úgy alakítjuk a feltételeket, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre a gondozási teendők elvégzésére, különösen a befogadási idő alatt. A gyermekek gondozása közben jó alkalom nyílik a személyes beszélgetésre, ami megkönnyíti az óvónő-gyermek, dajka-gyermek kapcsolat szorosabbá válását, és az anyanyelvi nevelés szempontjából is hasznos. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő fejlődési

ütemét, de törekszünk arra, hogy minél önállóbbak legyenek szükségleteik kielégítésében. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél különösen fontos arra figyelni, hogy csak annyi segítséget kapjanak, amennyi a további önálló cselekvéshez szükséges. Az egészséges életmód szokásainak kialakításában alapvetőnek tartjuk a felnőttek, illetve a nagyobb gyerekek példáját. Emellett a dicséretre, megerősítésre helyezzük a hangsúlyt. A rossz szokásokat sok türelemmel javítjuk. Fontos a gyakorlás, rendszeresség, következetesség.

Igyekszünk megértetni a gyermekekkel, miért fontos az egészség, tisztaság, rendszeret: Isten teremtett bennünket, és mi felelősek vagyunk testünk ápolásáért, táplálásáért, egészségünk megőrzéséért. Hátrányos helyzetű gyermekekre, akiknél a családi minta nem megfelelő, ez fokozottan érvényes.

Testápolás

Bemutatjuk, és magyarázattal kísérjük a testápolási teendőket, az eszközök használatát. A segítségadás mértéke a gyermekek fejlettségétől, igényétől függ. Felhívjuk figyelmüket a vízzel való takarékosagra.

Cselekvés közben a gyermekek ismerkednek testrészeikkel, alakul testsémájuk, fejlődik finommanipulációs mozgásuk és gyarapodik szókincsük.

Táplálkozás

Az evőeszközök helyes használatának és az asztal melletti kulturált viselkedésnek a kialakulása hosszú folyamat, sok gyakorlás, pozitív megerősítés kell hozzá.

Az egészséges táplálkozás érdekében igyekszünk a szülőkkel is együttműködni. Az általuk otthonról hozott gyümölcs felhasználásával hetente egyszer gyümölcsnapot tartunk. Az ételszállító céggel kapcsolatot tartunk, jelezzük, ha az étel minősége kifogásolható. A gyerekek a nap folyamán annyit ihatnak, amennyit kívánnak, de intenzív mozgás, kimelegedés után várniuk kell egy kicsit. Ezzel az önuralmat is gyakorolják.

Öltözködés

A szülőket arra kérjük, hogy rétegesen, kényelmes ruházatba öltöztessék gyermekeiket, és hozzanak váltó ruhát, váltócipőt a számukra. A gyermekeknek nap mint nap sok alkalmuk van az öltözködés gyakorlására, ami jó alkalom a testséma-fejlesztésre, téri irányok gyakorlására, szókincsbővítésre. Az ízléses öltözködés, a ruhák tisztaságának megóvása a gyermekek esztétikai érzékét is fejleszti.

Pihenés

Biztosítjuk a gyermekek egyéni alvásigényének megfelelő pihenés feltételeit: megfelelő fektető, csend, tiszta levegő, kényelmes ruházat. Elalvás előtt mesét olvasunk, illetve mondunk a gyerekeknek. Az 5-7 éves gyermekeknek nem kötelező az alvás. Ők is pihennek egy órát, ezután csendben felkelhetnek könyvet nézegetni, ill. az asztalnál játszani.

A gyermekek testi képességeinek, mozgásának fejlesztése, edzettségüknek biztosítása, egészségük védelme, megőrzése

A mozgás

Az óvodáskorú gyermekek fő jellemzője. Nagyfokú mozgásigényük kielégítését azért is fontos biztosítani, mert az egészséges életmódhoz a mozgás szeretete, a mozgáskedv megőrzése is hozzátartozik. Másrészt a mozgás fejlődése a gyermek szervezetének és egész személyiségének fejlődésére kedvező hatással van. A gyermekek pszicho motoros képességeinek fejlesztését a mindennapi szabad mozgás és szervezett mozgástevékenységek biztosításával érjük el. (Ld. Részletesen a Mozgás című fejezetet)

Szabad levegőn tartózkodás

Időjárástól függően minél több tevékenységet a szabadban tervezünk. Itt a gyermekek mozgásigényének kielégítésére nagyobb a lehetőség, a tiszta levegő, edző hatása pedig növeli a gyermekek ellenálló képességét.

Az esős napok kivételével minden nap ebéd előtt, tavasztól őszig uzsonna után is a szabadban tartózkodunk a gyerekekkel.

A szabad levegőn tartózkodás biztosítja a napfényt is a gyermekek számára. Késő tavasszal és nyáron azonban óvatosnak kell lennünk a káros sugárzás miatt. Ebben az időszakban a napirendet megváltoztatjuk oly módon, hogy a levegőzést korábbi időpontra tesszük. Sok gyermeket rendszeresen autóval szállítanak, kirándulni keveset szoktak, ezért fontosnak tartjuk a rendszeres sétákat, kirándulásokat.

A víz

A víz, edző hatásának kihasználására lehetőség szerint uszodába visszük a gyermekeket és nyáron felfújható medencében biztosítunk pancsolási lehetőséget.

Egészségvédelem

A fertőzések megelőzése érdekében a gyerekek saját törölközőt, fésűt stb. használnak.

Nagy hangsúlyt fektetünk a környezet tisztántartására, a higiénés szabályok betartására, az egészséges környezet biztosítására. A dajka rendszeresen fertőtleníti a játékokat.

Ha mégis előfordul valamilyen megbetegedés vagy baleset óvodánkban, az óvónő elsősegélyben részesíti a gyermeket, és értesíti a szülőket. Súlyosabb esetben azonnal orvost hív.

A hanyag testtartás, a gerinc deformitások, lúdtalp megelőzésére a mindennapos testedzés anyagába tartásjavító, illetve lábboltozat-erősítő gyakorlatokat, játékokat építünk.

A krónikus betegek (pl. diétára szoruló vagy allergiás gyermekek, illetve sajátos nevelési igényű gyermekek) esetén a szülőkkal megbeszéljük a teendőket. Ezeknél a

gyermeknél fokozottan szükséges az egyéni bánásmód.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

Az óvoda épületét és udvarát az egészségügyi előírásoknak megfelelően szereljük fel, illetve rendezzük be. Az óvoda dolgozói folyamatosan figyelik az eszközök épségét. Az intézmény egész területén tilos a dohányzás.

Az óvoda udvarát úgy alakítjuk ki, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű hely és eszköz álljon rendelkezésre a gyerekek szabad mozgásához, játékához. Az óvoda helyiségeinek berendezésénél figyelembe vesszük a gyermekek testméreteit, a praktikus helykihasználást, esztétikusságot. Gondoskodunk minden gyermek számára saját polcról, fogasról. Különös gondot fordítunk a csoportszobákra, hiszen a gyermekek idejük jó részét itt töltik.

A berendezést úgy alakítjuk ki, hogy legyen elég hely a mozgásra. Kuckók, elkülönített csoportszoba részek állnak rendelkezésre a különböző játéktevékenységet folytató csoportok számára. A természetsarokban kapnak helyet a közösen gyűjtött termések, ágak, kavicsok, néhány szobanövény stb.

A természetes világítás kihasználását segítik a nagyméretű ablakok, amelyek elé vékony, fényáteresztő függönyöket helyezünk. Erős napsütés ellen sűrűbb szövésű függönyökkel védekezünk. Naponta többször szellőztetünk, a mozgásos tevékenységeket nyitott ablaknál végezzük. Az óvoda udvarának, illetve helyiségei rendjének megőrzése, a környezet védelme az óvodapedagógus és a gyermekek közös feladata.

3.4.1.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- gyermekek önállóan, figyelmeztetés nélkül kezet mosnak, amikor szükséges. Ruhájuk ujját fel- és letűrik.
- Önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek, használják a WC-t. Tisztálkodási eszközöket helyre teszik.
- Zsebkendőjüket helyesen használják, köhögéskor, tüsszentésnél szájuk elé tartják.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek, esztétikusan terítenek, megfelelően használják az evőeszközöket.
- Önállóan öltözködnek, ruhaneműjükkel gondosan bánnak. Tudnak gombolni, cipőt kötni.
- Kialakul bennük néhány alapvető környezetvédelmi szokás: nem pazarolják a vizet, nem szemetelnek.

3.4.2. Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Célunk a gyermekek érzelmi szükségének kielégítése, érzelmeik differenciálódásának elősegítése, a szocializáció biztosítása. Tanuljanak meg harmóniában élni önmagukkal és társaikkal.

3.4.2.1. Feladatok

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érijék;

– az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;

– az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;

– az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

- Szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.
- A gyermekek szociális érzékenységének és én tudatuk fejlődésének elősegítése.
- A gyermekek társas szükségleteinek kielégítése, erkölcsi tulajdonságaik, illetve a közösségi magatartás alakítása a közös élményekre épülő tevékenységek során.

Szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

Az otthonos, szeretetteljes légkör meghatározója a személyi és tárgyi környezet. Mindkettő minőségéért elsősorban az óvónő a felelős.

"Érezteek és lássátok, hogy jó az Úr!" - olvashatjuk a 34. Zsoltárban. Ahol Isten jelen van, ott szeretet, béke, öröm, elégedettség uralkodik. Ennek a légkörnek megteremtését segítik az éneklés és imádkozás, a bibliai értékek, elvek közvetítése. A szeretetteljes légkör kapcsolatteremtésre, játékra ösztönzi a gyermekeket.

A befogadás rendszere

A befogadás időszaka rendkívül fontos, mivel meghatározza a gyermekek óvodához való viszonyát. Éppen ezért nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.

A fokozatos befogadást javasoljuk a szülőknek, melynek időtartama néhány naptól több hétig is terjedhet. Ez azért is előnyös, mert amíg a szülő az óvodában tartózkodik gyermekével, betekintést nyer az óvoda életébe, és ez jó alapot teremt a kölcsönös együttműködésre. A gyermek pedig a biztonságot adó szülővel együtt ismerkedik az óvodával, ami megkönnyíti számára, hogy később a szülő nélkül is biztonságban érezze magát.

Fontosnak tartjuk, hogy megértsék a szülők, a szabályok mindenkire vonatkoznak -a szabályokat a gyermekek érdekében hoztuk. A folyamat során a szoros óvónő-gyermek kapcsolat kialakulását segíti, ha az óvónő különös odafigyeléssel, törődéssel elégíti ki a gyermek szükségleteit, kihasználja a gondozási teendők kínálta lehetőséget a személyes beszélgetésekre. A bátortalan gyermekekkel játékot kezdeményez, amelybe más gyermekeket is bevon, így megkönnyíti a társakkal való ismerkedést, beszélgetést. Minden újonnan érkezőt bemutatunk a többieknek, ezzel is éreztetve velük, hogy fontosnak tartjuk őket. Pihenéskor megengedjük, hogy kedvenc játékuk velük legyen. Sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű vagy külföldi gyermekek érkezése előtt, ha szükséges tájékoztatjuk a csoportot a gyermekről, a segítségnyújtás módjáról. Nagy szerepünk van abban, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sikeres beilleszkedését elősegítsük. Ezt megkönnyíti az a tény, hogy a gyermekek sokkal toleránsabbak, mint a felnőttek.

A gyermekkel való kapcsolatunk alapja a feltétel nélküli szeretet és elfogadás, ami az óvoda minden dolgozóját kell, hogy jellemezze.

Minden gyermeknek van egy ún. "érzelmi tankja", azaz vannak érzelmi szükségletei. Csak akkor nyújtja a gyermek képességeinek a legjavát, ha "érzelmi tankja" tele van. Szeretetünket kifejezhetjük szavainkkal, tekintetünkkel (szemkapcsolattal), testi érintkezés útján tanúsított melegséggel, egyedül a gyermekekre irányuló osztatlan figyelemmel és fegyelmeléssel. Nagy a felelősségünk, hiszen a gyermekek rajtunk keresztül tapasztalják meg Isten szeretetét. Erre különösen az érzelmileg labilis, elhanyagoló bánásmódban részesülő, hátrányos helyzetű gyermekek esetében van nagy szükség.

Az óvodai csoportok légkörét a gyermek-gyermek kapcsolatok is meghatározzák.

A szeretetteljes, kiegyensúlyozott légkörben a gyerekek szabadon tevékenykednek. A feltételeket az óvónő biztosítja a határok pontos megjelölésével. A határok biztonságot adnak a gyermekeknek, mert tudják, hogy azokon belül szabadon mozoghatnak. A közös tevékenységek, élmények, szokások, hagyományok családiassá teszik az óvodai közösséget, segítenek a gyermekeknek, hogy jobban megismerjék egymást, és barátokat találjanak maguknak.

A gyermekek szociális érzékenységének és én tudatuk fejlődésének elősegítése.

A gyermekek énképe a társak visszajelzései alapján alakul. Az én tudat kialakulásával párhuzamosan fejlődik a másokról való tudás, illetve a gyermekek szociális érzékenysége, empátiás készsége. Az én tudat fejlődésével együtt jár a gyerekek önállósodási, önértékesítő törekvése, amit bizonyos határok között engednünk kell.

Hogyan segíthetjük a gyermekek énképének pozitív fejlődését?

- A pozitívumokra támaszkodás (az állandó helytelenítés helyett azt kell keresni, mit csinált jól, ezzel építjük a gyermeket).
- Megértés, megismerés: Figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, korlátait. Nem lehetnek túl nagy elvárásaink, de túl alacsonyok sem. Ez különösen a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében fontos elv. Meg kell ismernünk indítékaikat, hogy mit, miért csinálnak.
- Elismerés: arra törekszünk, hogy minden gyermeket naponta megdicsérjünk.
- Érezze, hogy fontos! Érdeklődést mutatunk minden gyermek iránt.
- Tiszteljük a gyermekeket.
- Minden nap imádkozunk értük, és alkalmanként személyesen velük.
- Isten név szerint ismer mindenkit. Azt szeretnénk megértetni minden gyermekkel, hogy nincs még egy olyan gyermek, mint ő, ezért különleges, értékes.
- Ugyanakkor a többiek értékével is legyenek tisztában! Fogadják el a különbözőségeket! Isten mindenkit szeret, azokat is, akik mások, mint mi. Nem engedjük a csúfolódást a gyermekek között. Felismertetjük velük, hogy mindenki ügyes valamiben, mindenki kapott valamilyen ajándékot, talentumot Istentől.
- A tehetséges gyermekek eredeti látásmódjuk, esetlegesen „különc” magatartásuk miatt kaphatnak kedvezőtlen visszajelzést társaiktól. Ezért is fontos a tehetségek korai felismerése, a pozitív énkép alakulása miatt. Szabadságot és biztonságot adó légkörben fejleszthetjük érzelmi, akarati életüket, szociális érzékenységüket, erős és gyenge oldalukat, teret engedhetünk kreativitásuknak.
- A gyermekeknek gyakran nehéz elfogadni önmagukat. Az önelfogadás könnyebb, ha mi is elfogadjuk őt. Egyikünk sem tökéletes, de Isten segít változni. Mégis úgy szeret bennünket, amilyenek vagyunk. Ha ezt a szeretetet megértjük, az segít mások elfogadásában, megértésében.
- A nem magyar kultúrák megismertetésével csökkenthetjük a migráns gyermekek felé irányuló előítéleteket.

A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése többek között azért fontos, mert a biztonságos önkifejezés segíti a társas kapcsolatok alakulását, az énkép pozitív irányú fejlődését.

A gyermekek társas szükségleteinek kielégítése, erkölcsi tulajdonságaik, illetve a közösségi magatartás alakítása a közös élményekre épülő tevékenységek során.

Óvodás korban a gyermekek egyre inkább társaik felé fordulnak.

Az óvónők feladata a csoportok közös életének megszervezése, a szokás- és szabályrendszerek kialakítása. A szocializáció egyik fő területe a játék. Emellett sok közösen átélt élményt igyekszünk biztosítani a gyerekeknek, amelyek mind segítik a

"mi-tudat" kialakulását. Ilyen tevékenységek a kirándulások, közös ünnepek. Reggelként megemlékezünk a hiányzókról, imádkozunk értük. Az ünnepekre közösen készülünk, együtt éljük át a várakozás örömét. Csoportunknak kialakultak hagyományai. A közös tevékenységek során a gyermekek megtanulnak másokra figyelni, együttműködni, alkalmazkodni. A jó csoportlégtör kedvező hatással van a gyermekek beszédkedvére. A közös tevékenységek alkalmat adnak a párbeszéd gyakorlására, a szabad önkifejezésre. A gyerekek megtanulják egymást végighallgatni.

A nagyobbak együtt játszhatnak, tevékenykedhetnek a kisebbekkel, ép gyermekek a sajátos nevelési igényűekkel, segíthetnek nekik. Eközben alakul szociális érzékenységük, empátiás készségük. Érzékenyebbé válnak mások nehézségei, szükségei iránt. A közös tevékenységek közben elkerülhetetlenek a konfliktusok. Arra törekszünk, hogy egyre inkább képesek legyenek a konfliktusokat maguk között megfelelő módon le rendezni. Csak akkor szóljanak az óvónőnek, ha társuk nem hallgat a figyelmeztetésre. Ez nem számít árulkodásnak. A társas kapcsolatokban a Bibliában olvasható arany szabályhoz kell tartanunk magunkat. "Úgy tegyetek az emberekkel, ahogy akarjátok, hogy azok veletek tegyenek."

Ha egy gyerek megbántotta társát, legyen kész bocsánatot kérni. Érezniük kell, hogy felelősséggel tartoznak tetteikért.

A gyerekek kívánt magatartásának elérése fegyelmezővel.

Szeretet Ellenőrzés

Mindkettőre szükség van, a szeretet és ellenőrzés egyensúlyban kell, hogy legyen. A fegyelmezés eszköz, célja az önkontroll, a jellem fejlődése, az én centrikus viselkedés változása. A hatékony nevelés kulcsa a nevelő tisztelete, amit nem lehet parancsolni, ki kell érdemelni jellemes, meggyőződéses étellel, következetességgel. A gyermekek helyes viselkedését megerősíthetjük dicsérettel, jutalmazással. A nem kívánt viselkedés kiküszöbölésére használjuk a fegyelmezést, ami lehet pl. egy tevékenységtől való elvonás, ültetés stb. Mindig meg kell vizsgálnunk a gyermekek indítékait. Érezniük kell, hogy nem őket, csak a helytelen viselkedést utasítjuk el.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más alkalmazottainak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Sajátos törődést igénylő gyermekek nevelése

A pedagógus feladata, hogy alkalmazkodjon az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.

Visszahúzó gyermek esetén meg kell keresnünk a bátortalanság okát (pl. túlzott otthoni követelmények miatti kudarcélmény).

Az ilyen gyermekeknél a személyes beszélgetések, a bátorítás, tapintat oldhatja a

félénkséget. Soha nem szabad erőltetnünk a szereplést.

Vannak *gyermek*ek, akik *vezetőkészséggel rendelkeznek*. Szeretnek és tudnak irányítani, szervezni, parancsolni. Ezeket a képességeket fejlesztjük különböző feladatok adásával. Meg kell viszont tanulniuk kompromisszumot is kötni, ha arra szükség van. Fejleszteni kell empátiás készségüket, hogy ne "kis zsarnokok" legyenek.

Nehezen szocializálható gyermekek nevelése az óvónők felkészültségét, nagyfokú empátiás készségét igényli. A gyermek megismerése, megértése, elfogadása nélkül nem érhetünk el sikereket. Itt különösen érvényes a pozitívumokra támaszkodás elve. A szembetűnő helytelen viselkedés mellett észre kell venni, sőt keresnünk kell a pozitív cselekedeteket. A legkisebb javulást is értékelni kell. A nehezen nevelhető gyermekeket éppen elég kudarc éri, ezért minél több sikerélményhez kell juttatni őket.

A gyermekcsoportot segíteni kell, hogy megértsék, elfogadják a más kultúrájú, nyelvű, képességű, viselkedésű gyermekek különbözőségét, felismerjék értékeit.

3.4.2.2. A fejlődés jellemzői az óvodás kor végén

- Szeretnek óvodába járni, a közös tevékenységekben aktívan vesznek részt, alakul közösségi öntudatuk.
- A helyes viselkedés szabályait betartják, figyelmeztetik társaikat a szabályok megszegése esetén.
- Tisztelettel viselkednek a felnőttek és társaik iránt, a köszönés a szokásukká válik.
- Képesek együttműködni.
- Természetessé válik számukra az elfogadás, tolerancia.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sikeresen beilleszkednek az óvodai csoportba.
- Szívesen dolgoznak a közösségért, felelősséget éreznek a vállalt feladatért. Képesek törekvéseiket, szándékaikat másokhoz igazítani.
- Figyelmesen, türelmesen végighallgatják az óvónők és társaik közlését.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek társaikkal, érdeklődnek egymás iránt.
- Konfliktushelyzetben képesek megbeszélni társaikkal a problémát, bocsánatot kémeik egymástól.
- Igazat mondanak.
- Értékelik saját tetteiket.
- Szociálisan éretté válnak az iskola megkezdésére.

3.5. Az óvodai élet megszervezése

3.5.1. Az óvoda csoportszerkezete

Óvodánkban jelenleg vegyes életkorú csoportokat szervezünk. Miért választottuk ezt a szervezeti formát? A tárgyi és személyi feltételek, illetve az előnyei miatt. Melyek ezek az előnyök?

- Kisebbség számára a nagyobbak követendő mintát jelentenek.
- Eredményesebb a szocializációs tanulás (a szokásokat könnyebben megtanulják)

az újak).

- A gyermekek empátiás, illetve alkalmazkodó képessége nő.
- A testvérek együtt lehetnek.
- A befogadás könnyebb, ugyanis kevesebb az új gyermek, mint homogén kiscsoport esetén, a régi óvodások segítenek az újaknak.

3.5.2. A nevelés időkeretei

A napirend és a hetirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai életet, az optimális életritmus kialakulását, lehetőséget biztosít a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységekre. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. A napi- és hetirendet a csoport óvónői alakítják ki csoportjuk ismeretében, illetve az évszakokhoz igazodva. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Az egész napos játéktevékenységbe illesztjük az egyéb tevékenységeket, köztük a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozásokat. A csoport napi életéhez igazítva közösen vagy folyamatosan tízórazunk, uzsonnázunk, de az ebéd időpontja nem változik.

Programunk ajánlott napirendje

A tevékenységek

Kezdet	Vége	Időtartam	
7 ¹⁵ -	9 ⁰⁰	2,00	Gyülekezés, játék, mosdóhasználat, reggeli
9 ⁰⁰ -	11 ³⁰	2,30	Játék, kezdeményezések, mosdóhasználat, öltözködés, levegőzés, mindennapos testnevelés
11 ³⁰ -	12 ³⁰	1,00	Étkezés előkészítése, ebéd, mosdóhasználat
12 ³⁰ -	14 ⁴⁵	2,15	Pihenés előkészítése, pihenés
14 ⁴⁵ -	15 ¹⁵	0,30	Mosdóhasználat, uzsonna
15 ¹⁵ -	16 ⁴⁵	1,30	Játék (ha lehet, a szabadban)

Hetirend

Hetirendünk integráló területe a külső világ tevékeny megismerése, ezért erre alapozzuk a többi tevékenységet is, a témaköröket természetes komplexségükben dolgozzuk fel. Óvodánkban heti egy alkalommal tartunk tornaruhába való átváltással egybekötött testi nevelést, amit délelőtt tartunk.

Az Istentiszteletet intézményünk lelkipásztora tartja. A gyermekek nyelvén, szemléletesen, játékosan ismerteti meg óvodásainkat a Bibliai történetekkel.

„Áhítatnak” nevezzük a bibliai történet játékos tevékenységekkel (pl. dramatizálás) való ismétlését. Angol nyelvvél hetente egyszer ismerkednek óvodásaink.

Heti ütemtervünk tervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek eltérő életkorát, fejlődési ütemét, spontán ötleteiket, illetve egyéb körülményeket (pl. fogorvosi vizsgálat). A tevékenységek helyszíne lehet a csoportszoba, udvar, illetve más helyszín is.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez.

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Naptár A külső világ tevékeny megismerése (komplexen)	Istentisztelet (Bibliai történet, ének)	„Áhítat” Mozgás	Rajzolás, mintázás, kézimunka Mese-vers	Ének, zene, énekes játék

3.5.3. Az óvoda szakmai dokumentumai

1. Alapvető dokumentumunk az óvoda pedagógiai programja, amire a többi dokumentum épül.
2. Az óvoda éves munkaterve, melyet az óvodai tagintézményvezető-helyettes készít el.
3. Kötelező dokumentumok: Felvételi és előjegyzési napló; Felvételi és mulasztási napló; Étkezési nyilvántartó lap; Óvodai csoportnapló, amely tartalmazza az óvodai nevelés tervezését, az óvodai élet fontos mozzanatait, gyermekvédelmi lapot, kapcsolatainkat, a nevelőmunkánk éves értékelését.
4. A gyermekek fejlődésének nyomon követését szolgáló dokumentumok: A gyermekek fejlődési naplója, ahol a befogadás tapasztalatait, a gyermekekről szóló feljegyzéseket és az egyéni fejlesztési tervet rögzítjük. Ezen a dokumentumon jól nyomon követhető a gyermekek fejlődése, fejlesztésük szükséges iránya. Itt helyezünk el a gyermekek jellemző munkáiból is néhányat, illetve ha van ilyen, pl. a szakértői bizottság vizsgálatának a dokumentumait.

3.6. A tevékenység kerete: bibliai értékek közvetítése, jellemfejlesztés

Programunk a bibliai értékek közvetítését tartja egyik fő feladatának.

Mivel az élet nem bontható fel szent és világi dolgokra, mi sem akarjuk ezt tenni. Be akarjuk építeni a gyerekek gondolkodásába Isten alapelveit, hogy istenközpontú életet éljenek. Célunk a bibliai integrációval, hogy óvodásaink megtanulják az életet Isten szemszögéből nézni, megtanulják Isten parancsait, törvényeit az életükben alkalmazni. Nevelési programunk istenközpontú, megpróbálunk egységes, harmonikus képet kialakítani Istenről, az Ő Igéjéről, a teremtett világról és az emberről.

A program olyan személyt igényel, aki keresztény szemlélettel tud minden témáról gondolkodni, és az életében alkalmazza Isten alapelveit.

Hogyan jelenik meg ez a gondolkodás az egyes tevékenységformákban?

3.6.1. Játék

A gyerekek játék közben sajátítanak el egy sorviselkedési, együttélési szabályt, amelyeket Isten is parancsolt. (pl. "Ne lopj! Ne hazudj! A tiszteletadásban egymást megelőzők legyetek!")

Különösen a következő jellemtulajdonságok fejlesztésére adódik lehetőség a játékokban: alkalmazkodó, együttműködő, alkotóképes, megértő, toleráns, önzetlen, figyelmes, megbocsátó, igazmondó, igazságos (konfliktushelyzetekben), őszinte, meggyőző (pl. szerepkiosztásnál), rugalmas, tapintatos, szelíd (sértésre nem

indulatosan reagál).

3.6.2. A külső világ tevékeny megismerése

Azt a célunkat, hogy a gyermekek harmóniában éljenek a környezettel, úgy tudjuk elérni, ha megtanítjuk őket az élet tiszteletére és védelmére. Isten bölcsen, jónak teremtette a Földet, és az emberre bízta, aki sajnos nem mindig bánik jól vele. A gyermekeket arra buzdítjuk, hogy vegyék észre a természetet, az élet szépségét, és vigyázzanak értékeire. A környezet védelméhez kapcsolódó szokásokat szeretnénk kialakítani bennük.

A társadalmi környezettel való ismerkedés közben az embereket tisztelő, munkájukat megbecsülő, az épített környezetet védő magatartás kialakítása a célunk. A tevékenység közben fejleszthető jellemtulajdonságok: felelősségteljes, kreatív, rendszerető, takarékos (pl. energiaforrásokkal, vízzel), előrelátó, éber (pl. közlekedésnél), céltudatos, fegyelmezett, tisztelettudó, együttműködő, hálás (a teremtésért, emberek munkájáért), segítőkész.

A matematikai tartalmú tapasztalatok megőrzése segít megérteni Isten bölcsességét, a világ törvényszerűségeit, gondolkodásra nevel. Fejleszthető jellemtulajdonságok: alapos, pontos (pl. mérésnél, építésnél), kitartó, együttműködő, leleményes (problémamegoldásban).

3.6.3. Mese, vers, bibliai történet

Az erkölcsi nevelésre, az erkölcsi parancsok megismertetésére, az erkölcsi meggyőződés, érzelmek, erkölcsi ítélőképesség kialakítására rendkívül alkalmasak a mesék, versek, bibliai- és egyéb történetek. Segítenek a gyerekeknek "megítélni, hogy mi a jó és mi a rossz". (Filippi 1:10) Fejleszthető jellemtulajdonságok: becsületes, tisztelettudó, alázatos, bátor (pl. Dávid király), bátorító (Jonatán), hűséges, elkötelezett, elszánt (pl. Dániel), előrelátó, figyelmes, határozott, irgalmas (pl. irgalmas szamaritánus), megbocsátó, mértéktartó, tapintatos, megfontolt stb.

3.6.4. Ének, zene, énekes játék

Az éneklésre, Isten dicsőítésére számtalan helyen buzdít bennünket a Biblia. Az éneklés felszabadítja a szívünket, és közel visz Istenhez. Az énekek szövege hálára, tiszteletre, vidámságra tanít bennünket. Tevékenység közben fejleszthető jellemtulajdonságok: vidám, megelégedett, nyugodt, hálás, fegyelmezett, együttműködő (énekes játékoknál a szabályok betartásakor).

3.6.5. Rajzolás, mintázás, kézi munka

Felhívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy Isten a természetet szépnek, változatos színekkel, formákkal teremtette, és örült annak, amit alkotott. ("Látta Isten, hogy jó" II. Mózes 1: 1 8/).

A harmónia, a szépség, a rend az Ő akarata, és bennünket is képessé tett arra, hogy szépet alkossunk.

Ezt a képességünket felhasználhatjuk arra, hogy környezetünket szépítsük, illetve másoknak örömet szerezzünk. Alkotás közben fejleszthető jellemtulajdonságok: pontos, alapos, alkotóképes, leleményes, szorgalmas, takarékos, hálás, rendszerető.

3.6.6. Mozgás

Ahhoz, hogy harmóniában tudjunk élni önmagunkkal, a mozgásra, az egészségre is szükségünk van. A közös mozgás alkalmával figyelniünk kell egymásra, megtanuljuk az egészséges versenyszellemet, fejlődik akaratumk. Fejleszthető jellemtulajdonságok: bátor, kitartó, határozott, céltudatos, figyelmes, együttműködő (pl. mozgásos játékoknál).

3.6.7. Munka

A gyermekek munkavégzés közben megtanulják megbecsülni a munkát. Tevékenység közben fejleszthető jellemtulajdonságok: szorgalmas, kitartó, felelősségteljes, céltudatos, szorgalmas, hatékony, alapos, rendszerető, megbízható, önzetlen.

3.7. Az óvodai élet tevékenységformái

3.7.1. Játék

A játéktevékenység célja: a gyermekek alapvető tevékenységével, a játékkal a személyiség optimális fejlődésének, önmegvalósító törekvéseinek a biztosítása. A gyermekek életkorához alkalmazkodva a kor követelményének megfelelően használunk infokommunikációs eszközöket úgy mint. laptop a gyermekek fejlesztéséhez.

Feladatok

- A játékhoz szükséges feltételek megteremtése.
- A játék fejlődésének elősegítése, a különböző játékfajták kiteljesedésének biztosítása.
- Megfelelő játékirányítási módszerek alkalmazása a szabad játék kibontakozása érdekében. A játék adta lehetőségek kihasználása a gyermekek beszédfejlesztésére.

A játékhoz szükséges feltételek megteremtése

Megfelelő csoportléghő

Ahhoz, hogy a gyermekek felszabadultan játsszanak, az egyik nélkülözhetetlen feltétel a biztonságot adó, derűs, szabad léghő. Ez nagyrészt az óvodapedagógus személyiségétől függ. Az olyan óvodai csoportban, ahol az óvónő szereti és ismeri a gyerekeket, sőt maga is szeret játszani, a gyerekek szívesen, elmélyülten játsszanak, örömmel fogadják óvónőjük ötleteit. Fontos, hogy a gyerekek szabadon választhassanak játszótársat, játékeszközt, témát, helyet, de ehhez szükséges az

együttélés szabályainak a betartása.

Elegendő hely

Az óvodai játék egyik színtere a csoportszoba. A gyerekek nemek és kor szerinti összetételének, játékigényének megfelelően kell berendezni a csoportszobát.

Biztosítunk állandó játszóhelyeket, játszósarkokat, pl. babaszoba, babakonyha. Ennek ellenére rugalmasnak kell lennünk a gyermekek által kezdeményezett játszóhelyek kialakításában. Bármikor elmozdíthatják helyükről a mozgatható bútorokat, ha ezzel a többiek játékát nem zavarják. A gyerekek nagyon szeretnek elbújni valahová, és ott játszani. A félreeső helyeken folyó játék általában sokkal elmélyültebb, tovább tart, ezért biztosítjuk a kisebb, meghitt kuckók kialakítását a bútorok megfelelő elhelyezésével, takarókkal. A gyerekeket is ösztönözzük ilyen kuckók kialakítására. Külön helyet tartunk fenn a nagyobb mozgást igénylő játékok számára. A játékeszközöket nyitott polcokon, általában tematikus elrendezésben tároljuk, ami segít a gyermekeknek a játékválasztásban és a játék befejezése után az eszközök elrakásában.

A barkácsolásnak, a konstrukciós játékoknak is kényelmes helyet biztosítunk. Az asztalon, és a szőnyegen is építhetnek, alkothatnak. Az óvodai játék másik fontos színtere az óvodaudvar, ahol lényegesen nagyobb hely áll rendelkezésre a mozgásos játékokhoz. Segítenünk kell azonban a szerepjáték, a barkácsolás, homokozás kibontakozását is különböző játszóhelyek biztosításával.

A játékidő

A játék a kisgyermek elemi pszichikus szüksége, ezért a csoportok napirendjének kialakításánál arra törekszünk, hogy minél inkább biztosítsuk a játék folyamatosságát.

A rendetlenség elkerülésére igyekszünk kialakítani a gyermekekben azt a szokást, hogy amivel már nem játszanak, tegyék vissza a helyére. Amikor mégis szükséges az összes játék elpakolása, néhány perccel előbb figyelmeztetjük a gyermekeket a játék végére.

Az udvari játékidő növelésére főleg kora ősszel és tavasszal van lehetőség.

A játékeszközök

A gyermekek játékeszközeinek kiválasztását tudatosan, a következő szempontok szerint végezzük.

- Legyenek esztétikusak, veszélytelenek, könnyen tisztíthatóak. A megrongálódott játékszereket megjavítjuk vagy leselejtezzük.
- Az adott csoportba járó gyermekek nem és kor szerinti összetételének, sajátos nevelési igényű gyermekek speciális igényeinek feleljenek meg.
- A játékszerek vásárlásánál figyelembe vesszük azok pedagógiai értékét. Fegyvereket, erőszakos játékokra ösztönző eszközöket egyáltalán nem tartunk.
- Legyen elegendő tematikus játékszer, képességfejlesztő játékok, konstrukciós játékok.

- Felhasználjuk a felnőttek használati eszközeit is (pl. táska, pénztárca).
- Különböző anyagok, kellékek biztosításával tesszük változatosabbá a gyermekek játékát (pl. homok, kavics, fa, termések, textil, bábozás, dramatizálás kellékei stb.).
- A környezetükben lévő tárgyakat is bevonhatják a játékba.

A gyermekek tapasztalatai, élményei

A gyermekek játékban a környezetükben átélt élményeiket, tapasztalataikat dolgozzák fel. Ezért ismerhetjük meg őket a játék megfigyelése során. Arra törekszünk, hogy az óvodai élet sok élménnyel, tapasztalattal gazdagítsa a gyermekeket. Ennek érdekében változatos tevékenységeket biztosítunk számukra. Sajnos érik a gyermekeket negatív tapasztalatok is, pl. a médiákon keresztül. A szülőket igyekszünk meggyőzni a TV-műsorok válogatásának szükségességéről. A gyermekeket pedig a jóra buzdítjuk a játékban. Pozitív élményekkel, példákkal ellensúlyozzuk a negatív hatásokat.

A játék fejlődésének elősegítése, a különböző játékfajták kiteljesedésének biztosítása

- **A gyakorló játék** mozgásformák, hangok, szavak ismételtetésében, eszközök rakogatásában nyilvánul meg. Játék során a cselekvés sikere ismétlésre készíti a gyermekeket, amely örömet okoz a számára. Tevékenység közben tapasztalatot szereznek az eszközök, anyagok tulajdonságairól. A fejlődés érdekében biztosítjuk a gyakorlójátékhoz szükséges feltételeket, a kicsiknek mintát adunk az eszközök használatához. A "halandzsázást", a hangok, szavak, játékos ismételtetését érdeklődéssel hallgatjuk, hiszen általa fejlődik a gyermekek ritmusérzéke és segíti a beszédgátlás megelőzését. A különböző anyagokkal (pl. homok, víz, kavicsok) végzett manipulációt is fontosnak tartjuk, mert ez a tevékenység a tapasztalatszerzés mellett a természet megszerettetését is szolgálja. A gyakorló játékból fejlődik ki a szerep-, szabály- és konstruáló játék. 4-5 éves kortól kezdve általában csak ez utóbbi játékfajták részeként, illetve új játékokkal való ismerkedés alkalmával jelenik meg (kutató manipuláció). Ha tartósan fennmarad, az a gyermek fejlődésében való lemaradását jelzi, aminek meg kell keresnünk az okát.
- **A szimbolikus szerepjáték** az óvodáskorú gyermekek legjellemzőbb játéka. Már a legkisebbeknél is megjelenik egy-egy szerep utánzásaként. Az óvónő együtt játszhat a gyermekekkel, mintát adva különböző szerepekre. Nagyobb gyermekeknél már egyre gyakoribb a nagy képzelő erőt igénylő "mintha" helyzet megteremtése. A játékok témája gazdagodik, a játékra fordított idő terjedelme nő. Egymás között bonyolult kapcsolatokat hoznak létre, megtanulják a szerepeket elosztani, a játékelgondolásokat egyeztetni. A szerepjáték a szociális kapcsolatok alakulásának fő eszköze. Gyakorolják a társas viselkedést, a kapcsolatteremtést, együttműködést. A szerepbelelés az empátiás készséget fejleszti. A kreatív gyermekek szimbolizációs képessége játék közben különösen felismerhető.
- **Konstruáló játékok:** E tevékenység közben a gyermekek különböző

játékszerekből, anyagokból, eszközökből összeraknak, létrehoznak valamit. Építés közben fejlődik a finommanipulációjuk, kreativitásuk, matematikai tapasztalatokhoz jutnak, átélik az alkotás örömét. A kisebb gyermekek eleinte spontán építenek. Akkor térnek rá leghamarabb a céltudatos konstruálásra, ha mintát adunk a számukra. A gyerekek egymástól is sokat tanulnak, utánozzák, másolják egymást, közösen alkotnak. Miután elsajátították a technikai alapfogásokat, egyre inkább módjuk van az önkifejezésre. A jó térlátású, tehetséges gyermekek bonyolult építményeket képesek létrehozni.

A szerepjátékhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközöket, kellékeket építéssel, konstruálással, barkácsolással készítik el. Kezdetben ehhez a tevékenységhez segítséget igényelnek, később egyre önállóbbakká válnak, bonyolultabb alkotások létrehozására is képesek lesznek.

A barkácsoláshoz biztosítjuk a szükséges eszközöket, anyagokat. Az anyagok minél változatosabb felhasználására buzdítjuk a gyermekeket, ezzel is fejlesztve kreativitásukat.

- **Szabályjátékok:** A kisebb gyermekeknél még nincs igazi szabálytudat. Fokozatosan jutnak el az együttműködés, a szabályok betartásának közös ellenőrzésének a szintjére. Örülnek, hogy képesek betartani a szabályokat, próbára tehetik ügyességüket. Előfordul, hogy a versenyszellem erősebb, mint a szabályokkal való azonosulás. Ilyenkor ösztönözzük a gyermekeket a szabály betartására, de megértjük, hogy vágnak a győzelemre. Nagy önfegyelmet igényel a szabály játékokban való részvétel. Meg kell tanulniuk a sikert és a kudarcot is elviselni. Éppen a gyermekek szociális érettségére kifejtett kedvező hatása miatt tanítunk a gyermekeknek különböző szabályjátékokat, illetve ösztönözzük őket, hogy ők is találjanak ki szabályokat. Óvodánkban egyaránt játszunk értelmi képességet fejlesztő, (pl. társas játékok, nyelvi játékok) illetve mozgásfejlesztő szabály játékokat (pl. testnevelési, illetve dalos játékok).

Megfelelő játékösztönző módszerek alkalmazása a szabad játék kibontakozása érdekében

A játék folyamatában elengedhetetlen az óvodapedagógus tudatos jelenléte.

- A játék fejlesztő hatását közvetve vagy közvetlenül biztosíthatjuk. A játékra közvetetten hat a feltételek megteremtése, az óvónő játékszerete és ismerete. Ezeknél a tevékenységeknél nyugodt kommunikációs teret biztosítunk és kedvező feltételeket alakítunk ki pl. a szabad játék során, a gyerekek egymás közötti kommunikációjánál.

Szituációtól függ, hogy csak szemlélnünk kell-e a játékot, vagy indirekt reakciónkra, ösztönző magatartásunkra van szükség. Konfliktus esetén meg kell próbálniuk a gyermekeknek önállóan megoldani a problémát. Ha ez nem sikerül, segítségükre sietünk. Agresszió esetén a kárt okozó gyermeknek segítünk felismerni, miért rossz, amit tett. Tanítjuk a helyes viselkedésre, fejlesztjük empátiás készségét. A konfliktushelyzetek lehetőséget adnak a bocsánatkérés és a megbocsátás gyakorlására. Nem engedjük, hogy a gyermekek elvegyék egymástól a játékot. Kérjük el, és ha kell, várjanak, vagy

játsszanak mással. Részt vehetünk a játékban, ha ezt a gyermekek igénylik. Együttjátás során módunk van példát mutatni, új játékot tanítani, vagy a játék témáját gazdagítani.

Nem kívánatos játék esetén más játékot javasolunk, vagy más irányt adunk a játéknak. Meg is indokoljuk, miért nem helyeseljük, pl. az erőszakos játékot.

Ha szükséges, segítjük a hátrányos helyzetű, illetve sajátos nevelési igényű gyermekek játékfolyamatba való bekapcsolódását.

A gyermekeket megfigyeljük játékuk közben, így könnyebben megismerhetjük személyiségüket, érdeklődésüket, képességeiket, társas kapcsolataikat, esetleges lelki- vagy egyéb problémáikat.

A játék adta lehetőségek kihasználása a gyermekek beszédfejlesztésére

A közös játék során a gyermekek kommunikációja nagymértékben fejlődik. Különböző mondatfajtákat használnak, gyakorolják a kapcsolatteremtést, párbeszédet, meggyőzést. Kifejezőkészségük nő, szókincsük gyarapszik (pl. cselekvések, irányok megnevezése). A bábozás különösen hasznos a gátlásos, illetve beszédhibás gyermekek megnyilatkozására. A nonverbális kommunikációt is gyakorolják a szerepbeleélés alkalmával. Mesék dramatizálásakor az óvónői minta alapján gyakorolják a helyes hanglejtést, hangsúlyt, ragozást. A beszédhibás, beszéd fogyatékos gyermekek kommunikációja sokszor akadályozott, a kudarc miatt gyakran lesznek zavartak, agresszívak. Igyekszünk példamutatással és egyéb eszközökkel rávezetni a csoport tagjait, hogy a mondanivalóra figyeljenek, ne a beszédhibára.

A nem magyar ajkú (migráns) gyermekek játék közben tudják a magyar nyelvet legkönnyebben elsajátítani. Ebben a folyamatban indirekt módon segítjük őket. Mintát adunk a gyermekeknek, hogy természetesen kezeljék a más nyelven beszélő gyermekekkel való kommunikációt, hogyan segíthetik a magyar nyelv játékos elsajátítását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek gyakran szerveznek csoportos játékot, képesek együttműködni, egymáshoz és a szabályokhoz alkalmazkodni.
- Játékukban uralkodó szerep jut a szerepjátéknak. Önállóan tervezik meg a játékot, osztják el a szerepeket, biztosítják a játékukhoz szükséges feltételeket.
- Gyakran szerelnek, szerkesztenek, egyre bonyolultabb építményeket hoznak létre.
- Ha szükséges, önállóan készítenek, barkácsolnak eszközöket, kellékeket játékukhoz.
- Szeretnek szabály játékokat játszani, betartják a szabályokat, és erre társaikat is figyelmeztetik.
- Kommunikációjuk kulturált és érthető.

3.7.2. A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: A közvetlen környezetét ismerő, óvó, abban eligazodó, a természetet szerető, védő, Isten teremtményeit tisztelő gyermeki magatartás kialakítása.

Feladatok

- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.
- A gyerekek érdeklődésének, életkori sajátosságaihoz megfelelő tevékenységek, tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek biztosítása, a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása
- A környezet tevékeny megismerése során a gyerekek mennyiségi, formai, tér- és síkszemléletének alakítása, matematikai érdeklődésük felkeltése
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a tevékenységek során

A gyermekek érdeklődésének, életkori sajátosságainak megfelelő tevékenységek, tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek biztosítása, a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása

A környezettel való ismerkedés az egész óvodai életet átszövi, melynek alapja a gyermekek megismerési vágya, aktivitása, érdeklődése, változások iránti fogékonysága. Ehhez a tevékenységhez biztosítjuk a feltételeket, megfelelő alkalmakat, élményeket, időt, helyet és eszközöket. A tapasztalatszerzést, amikor csak lehet, a valódi környezetben végezzük. A helyi táj, épített környezet értékeit azok tudják becsülni, akik ismerik. Ha ebben a fogékony korban sikerül elmélyíteni óvodásainkban a közvetlen környezet szeretetét, később nyitottabbak lesznek a tágabb környezet problémái iránt.

A tapasztalat- és ismeretszerzés témakörei és a hozzá kapcsolódó tevékenységek

A csoportok óvónői az alábbi témakörök alapján csoportjuk ismeretében készítik el ütemterveiket. Minden hétre egy témát tervezünk, amit a hét több napját át komplexen dolgozzuk fel. Minél több érzékszervet bevonunk, a gyermekek aktív cselekvésére törekszünk.

A természetközvetlen megismerése:

Évszakok

Megfigyeljük az időjárás hatását a növényekre, állatokra és az emberre, ok-okozati összefüggéseket tárunk fel. Az évszakra jellemző növényeket és egyéb kincseket gyűjtünk, majd az élősarokban elhelyezzük. Különböző szempontok alapján (pl. szín, forma) csoportosítjuk a gyűjtött anyagokat, szenzitív játékokat játszunk. Télen kísérleteket végzünk a hóval, jéggel, vízzel, illetve a fűtés kapcsán a tűzzel. Az évszakok

változásának, a természet, a hazai táj szépségének a megfigyelése, megismerése közben megalapozzuk a gyermekek pozitív viszonyát a természethez. Hazaszeretetre, az élet, természet szeretetére, védelmére neveljük őket.

Növények

Kirándulás, illetve növénygondozás alkalmával megfigyeljük a növények fejlődését, életfeltételeit, hasznát, védelmét. Összehasonlítjuk, csoportosítjuk, tapintás, illetve kóstolás alapján felismerjük a megmosott gyümölcsöket, zöldségeket. Vitaminsalátát készítünk, beszélgetünk az egészséges táplálkozásról.

Állatok

Az udvaron, parkban, vízparton az állatokat természetes élő helyükön figyeljük meg. Ellátogatunk az állatkertbe, ahol a vadon élő állatokkal ismerkedhetnek. Minden állatnak megvan a maga helye a természetben, ezért nem szabad eltaposni a bogarakat, ellopni a madarak tojását. Összehasonlíthatják a különböző állatokat megfigyelhetik, mivel táplálkoznak, hogyan nevelik kicsinyeiket, hogyan mozognak, stb. Az állatok mozgásának, hangjának utánzása jó játék, főleg a kisebb gyermekeknek.

A levegő, talaj, víz védelme napjainkra nagyon fontossá vált.

Tudatosítjuk a gyermekekben, milyen nélkülözhetetlen számunkra a tiszta víz és levegő. Eljátszunk a gondolattal, mi lenne, ha nem lenne víz, levegő a Földön. Kirándulás, városi közlekedés során megfigyeljük a gyárak, járművek levegőszennyezését. Beszélgetünk arról, mit tehetünk a levegő, a talaj és a víz védelmében.

Amikor alkalom adódik rá, cselekszünk is.

Zöld jeles napok

A Víz, az Állatok Világnapját, a Föld Napját és Madarak, Fák Napját kirándulással, sok játékkal, projektek, élménypedagógia alkalmazásával ünnepelhetjük. Föld Napja alkalmából nemcsak a Föld védelméről beszélünk, hanem a népek, kultúrák sokszínűségével is ismerkedünk.

Naptár (Év, hónap, nap, napszakok)

Minden reggel a Naptárnál megbeszéljük, milyen nap van, milyen az időjárás, a hét hányadik napja van. Ha valamilyen nagyobb eseményre, ünnepre készülünk, feltesszük az eseményt ábrázoló képet a Naptárra, és számolgatjuk, "hányat kell még aludni". Eljártsszuk a különböző napszakokra jellemző tevékenységeket, képeket rakunk időrendbe. Ezekkel és egyéb tevékenységekkel segítünk a gyermekeknek az időben tájékozódni.

A társadalmi környezet megismerése

Testünk

Az én-kép fejlesztésének fontos része a testséma kialakulásának elősegítése, amire az óvodai élet sokféle tevékenysége közben lehetőségünk van (pl. öltözködés, testápolás, mozgás, játék).

Érzékszerveinket sokszínű tevékenységgel, érzékelő játékkal fejlesztjük,

A testünkre vigyáznunk kell. Ha betegek leszünk, orvoshoz megyünk. Orvosos játékot játszhatunk, játékból beteget ápolhatunk, gyógyszertárba mehetünk.

Óvodánk fogorvosát és védőnőjét szívesen fogadjuk.

Család

A család fontosságára szeretnénk felhívni a gyermekek figyelmét különböző tevékenységeken keresztül. A szülők tiszteletére neveljük a gyermekeket.

Óvoda, iskola

Az óvodai élettal, az óvoda helyiségeivel, dolgozóival, társaikkal az óvodába kerülő gyermekek ismerkednek. Sok-sok játékkal könnyítjük meg az ismerkedést. Az iskolával szoros kapcsolatot tartunk, ismerkedhetnek az iskola életével.

Közlekedés, az ember munkája

Kirándulások alkalmával ismerkedünk a biztonságos közlekedés szabályaival, a különböző közlekedési eszközökkel. Ellátogatunk különböző intézményekbe, eközben sok tapasztalatot gyűjtünk az emberek munkájáról. Gyakoroljuk a kultúrált viselkedés, a társadalmi érintkezés szabályait.

Az óvodában sokféle játékos tevékenységgel dolgozzuk fel tapasztalatainkat.

Ünnepek

Nagyon várjuk ünnepeinket, izgatottan készülünk rájuk. Feldíszítjük a csoportszobát, énekelünk, verset, mesét mondunk. Megfigyeljük az ünnepi készülődést a városban és otthon. A külsőségek, ünnepi hangulat mellett fontosnak tartjuk az ünnepek lényegének megértését. Az ünnep akkor jó, ha ritka, kiemelkedő alkalom.

Óvodai életünk hagyományos ünnepei:

- A gyermekek születésnapjának megünneplése gyertyagyújtással, énekléssel, meséléssel, áldással történik.
- Advent, karácsony: Jézus születésének az ünnepe. Ő a legnagyobb ajándék, az ajándékozás öröme. „Mert úgy szeretne Isten a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (János evangélium 3:16.)
- Jelmezbál: Vidám ünnep sok játékkal, farsangi szokások nélkül.
- Március 15.: Nemzeti ünnepünkön arról beszélünk, hogy magyarok vagyunk, Magyarország a mi hazánk.
- Húsvét: Jézus megváltó művére, feltámadására helyezzük a hangsúlyt.

- Anyák napja
- Nagycsoportosok búcsúztatása (óvodai ballagás) szülők nélkül, délelőtt zajlik kis műsorral, áldással, tarisznya átadásával.

A környezet tevékeny megismerése során a gyermekek mennyiségi, formai, tér- és síkszemléletének alakítása, matematikai érdeklődésük felkeltése

Az óvodai élet szinte minden területén szerezhetnek óvodásaink matematikai tapasztalatokat. A mi dolgunk az, hogy a gyermekek valóságos élményeiből származtassuk a matematikai fogalmakat. A tárgyakkal való manipuláció közben ismerkednek azok tulajdonságaival, hasonlóságokat, különbségeket fedeznek fel. Építések, munkatevékenység, mozgás- és énekes játékok során a térben való tájékozódást gyakorolják. A környezetükben találkoznak a szimmetriával, a ritmussal, relációkkal, halmazokkal, mennyiségekkel. A mi feladatunk, hogy segítsük a pontos érzékelést, észlelést, megfigyelést. Erre az értelmi fogyatékos gyermekeknél nagy hangsúlyt kell fektetni az érzékelésük differenciálatlansága miatt. Kihasználjuk, illetve keressük a spontán adódó alkalmakat, problémahelyzeteket a gyermekek fejlesztésére. A problémaszituációk cselekvésre, gondolkodásra készítik a gyermekeket. Tevékenység közben különböző gondolkodási műveleteket végeznek. Ha sikerül a problémát megoldaniuk, legközelebb még nagyobb érdeklődéssel fordulnak a matematikai problémák iránt. Megtanulják alkalmazni megszerzett ismereteiket. Így alapozódik meg a gyermekek matematikai érdeklődése, fejlődnek intellektuális érzelmeik, kreativitásuk, logikai ítélőképességük.

Tevékenységek közben felismerhetünk tehetséges gyermekeket, akiket intenzív, tartós érdeklődés, logikus gondolkodás, kitartás, átlagon felüli kreativitás jellemez. Feladatunk számukra biztosítani a fejlődésükhöz szükséges optimális feltételeket, tevékenységeket.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a tevékenységek során

A beszéd lényeges része a gondolkodási képesség kialakulásának, ezért nagyon fontos a gyermekek verbális fejlesztése a matematikai és egyéb tevékenységek során. Segítenünk kell nekik, hogy a megismert dolgokat nyelvi jelhez köthessék, tudjanak beszélni, véleményt mondani róluk.

A különböző természeti jelenségek, élőlények, tárgyak, cselekvések megnevezése, szinonim kifejezések használata során gyarapodik a gyerekek szókincse. Sok hasonlattal, találós kérdésekkel, szólásokkal tehetjük változatosabbá az ismeretszerzést. Az állatok, természeti jelenségek hangjának utánzása a hangképzés gyakorlására jó lehetőség.

A társadalmi környezettel való ismerkedés, séták, kirándulások alkalmával gyakorolják a köszönést, bemutatkozást.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek ismerik lakásuk címét, szüleik nevét, saját személyi adataikat.
- Felismerik a napszakokat. Tudják a hét napjait, a hónapok, évszakok neveit, ez

- utóbbi jellemzőit.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a fontosabb közlekedési eszközöket.
  - Ismerik a környezetükben lévő néhány intézmény rendeltetését. Megbecsülik az emberek munkáját.
  - Ismerik főbb testrészeit és azok funkcióját. Figyelnek testük tisztaságára.
  - Szeretik és védik a természetet.
  - Ismernek környezetükben 4-5 növényt, önállóan gyakorolják a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit.
  - Ismernek háziállatokat, vadállatokat, madarakat, rovarokat.
  - A gyerekek elmondják gondolataikat matematikai jellegű helyzetről, problémáról. Egymás állításainak igazságát megítélik, megbeszélik.
  - Képesek jól ismert tulajdonságok alapján történő kiválasztásra, sorba rendezésre. Saját szempontú sorba rendezést is végeznek.
  - Tárgyakat összehasonlítanak különböző szempontok szerint.
  - Elő tudnak állítani többet, kevesebbet, ugyanannyit. Tárgyakat meg tudnak számlálni legalább 15-ig.
  - Képesek különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni. Másolással létre tudnak hozni térbeli és síkbeli alakzatokat.
  - Értik és követni tudják az irányokat, illetve helyeket kifejező névutókat.

3.7.3. Mese, vers, bibliai történet

A tevékenység célja: A gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztése az irodalmi élmények gyakori átélésének segítségével.

Feladatok

- Értékes irodalmi anyag kiválasztása.
- A gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel.
- Az irodalomhallgatás szervezeti kereteinek biztosítása.

Értékes irodalmi anyag kiválasztása

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A felhasznált irodalmi anyag kiválasztása az óvónők feladata. Ehhez pedagógiai

tudatosság, pedagógiai, pszichológiai, módszertani ismeretek szükségesek.

Az irodalmi alkotásoknak meg kell felelni a gyermekek életkori sajátosságainak, érdeklődési körének, valóságismeretének. Művészi értékű műveket választunk, melyeknek témája jóra tanítja a gyermekeket, nem ütközik a keresztény értékrenddel.

Műfajok szerint a magyar és külföldi népköltészeti alkotásokból, a klasszikus és a kortárs magyar irodalom gyermekeknek íródott műveiből, illetve a Bibliából válogatunk a következő elvek szerint:

- A természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokhoz válogatunk (pl. évszakok, időjárás, élővilág, emberi munka, ünnepek, stb., máskor a pillanatnyi élethelyzettel kapcsolatosan. Ügyelünk a műfajok egyensúlyára.
- A népi mondókák különösen kedveltek a gyermekek körében. A „felnőttek játékaik ölbéli gyermekekkel” típusú mondókákat főként a kis óvodásoknak mondogatjuk. Nagyobbaknak kiszámolókat, nyelvtörőket, természeti jelenségekhez kapcsolódó mondókákat, szólásokat tanítunk.
- A versek közül olyan gyermeki szemléletet tükröző alkotásokat választunk, amelyek játékosak, ritmusosak, zenei hangzásúak. Az éves versanyag összeállításánál tanításra és meghallgatásra szánt verseket is tervezünk.
- A Bibliából rövid igeszakaszokat mondunk, illetve tanítunk a gyermekeknek. Olyan igeverseket választunk, amelyek kapcsolódnak a bibliai történetek, vagy egyéb (pl. környezeti) témák mondanivalójához, és a gyermekek számára érthetőek.
- A mesék közül olyanokat választunk, amelyekben a szereplők jelleme egyértelműen jó vagy rossz, hiszen ebben az életkorban alakul a gyermekek erkölcsi értékrendje. Kisebbség számára egyszerű cselekményű meséket, elsősorban népmeséket, halmozó- és láncmeséket, állatmeséket olvasunk. 4-5 éves korra kialakul a gyermekek „kettős tudata”, ezért ekkor már mondhatunk nekik bonyolultabb cselekményű állatmeséket, novellisztikus - realiztikus és tréfás meséket. A nagyóvodásoknak folytatásokban olvasható meseregények közül is választhatunk. Dramatizálásra, bábozásra olyan meséket alkalmazunk, amelyeknek a cselekménye egyszerű, kevés, jól megkülönböztethető szereplőt vonultatnak fel. A verses mesék is kedveltek a gyermekek körében.
- A gyerekeket a Bibliával a bibliai történeteken keresztül ismerhetjük meg, hiszen az elvont fogalmakat (pl. hit) még nem értik. A történetek kiválasztásánál ügyelünk arra, hogy ne legyenek félelmet, szorongást keltő, a gyermekek számára nehezen érthető történetek.
- Az óvodások igénylik a reális történeteket, elbeszéléseket, különösen azokat, amely róluk és környezetükről szól.
- Ha migráns gyermekek is járnak óvodánkba, az ő országukból származó, gyermekeknek szóló műveket is választunk, ha elérhetőek magyar nyelven. Ezzel is erősítjük a külföldi gyermekek önazonosságát. Ők is részt vesznek a mi hagyományápolásunkban, és bemutatják a sajátjukat.

A gyermekek irodalmi érdeklődésének felkeltése, érzelmi, értelmi, erkölcsi és anyanyelvi nevelése a különböző irodalmi művekkel

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. 3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása."

- Az óvodás gyermekek személyiségén belül az érzelmek dominálnak, igen fogékonyak az esztétikumra.
Minél több lehetőséget kell biztosítani arra, hogy esztétikai, irodalmi élményben részesüljenek. Így megalapozhatjuk a gyermekek *irodalomszeretetét*, a szép iránti fogékonyságát és vonzódását. Az anyanyelv szeretetére, megbecsülésére neveljük így őket.
- A művészi értékű mese, vers hallgatásakor a gyermekekben *esztétikai, erkölcsi érzelmek* keletkeznek. Az irodalmi művek példát adnak a gyerekeknek, hogy az érzelmeiket hogyan fejezhetik ki szavakkal. A mesét, bibliai történetet hallgató gyermek azonosul kedvenc szereplőjével, miközben fejlődik beleérző képessége, empátiás készsége. Azonosul a hős által képviselt erkölcsi magatartással, értékekkel, állást foglal a jó mellett, a rossz ellen. Éppen ezért van nagy szerepük az irodalmi műveknek az *erkölcsi nevelésben*. Alakítják a gyermekek erkölcsi ítélőképességét, erkölcsi meggyőződését, megismerhetik az erkölcsi fogalmakat. A közösségi érzelmeket is formálja a közös irodalomhallgatás, versmondás.
- Az irodalmi művek szerepet játszanak az óvodáskorú gyermekek *értelmi fejlődésében* is. A valóság sokoldalú irodalmi visszatükröztetésével formálódik a gyermekek világgépe.
A bibliai történetek segítségével megismerik Isten tetteit, alkotásait, gondolkodását az emberről, alakul Istenképük, emberképük.

A gyakori irodalomhallgatás során a gyermekek figyelme egyre tartósabbá

válí. Az önkéntelen figyelmet a szándékos figyelem váltja fel. A mese, vers, bibliai történet hallgatása jelentősen hozzájárul a produktív és reprodukív képzelet fejlődéséhez. A gyakori mese, vers, igevers ismétlések hatására fejlődik a gyermekek emlékezete. Irodalomhallgatás során gondolkodási műveleteket is végeznek.

- A mese, vers, bibliai történet az *anyanyelvi nevelés* leghatásosabb eszközei közé tartozik. A mondókák, versek mondogatásakor sajátítják el a gyermekek a helyes kiejtést, a nyelvtanilag helyes beszédet. Nagyon fontos a példa értékű óvónői bemutatás. Az irodalmi alkotásokból sok új kifejezést, fogalmat megismernek a gyermekek. Fejlődik beszédészlelési, beszédmegértési képességük, bővül a szókincsük, fejlődik kommunikációs készségük. A mesemondás, bábjáték, dramatizálás különösen jól fejleszti a gyermekek kifejezőkészségét. Saját maguk is „költenek” verseket, meséket, esetleg mozgással kísérve. Alkotó tevékenységüket örömmel fogadjuk. A délutáni pihenőidőben az óvónő meseolvasása előtt lehetőséget biztosítunk egy-egy gyermeknek saját maga által kitalált mese elmondására. Ilyenkor kitűnnek a tehetséges, gazdag szókincsű gyermekek.

Az irodalomhallgatás szervezeti kereteinek biztosítása

A szervezeti forma függ az irodalmi mű műfajától, tartalmától. Verset mondhatunk az óvodában, az udvaron, kirándulás alkalmával, egy vagy több gyermeknek, de a mese csendet, figyelmes hallgatóközönséget kíván.

Az irodalmi tevékenységek során építünk a gyermekek érdeklődésére, érzelmi beállítottságára, kíváncsiságára. Ezzel biztosítjuk, hogy aktívan vegyenek részt a tevékenységben. A jó kezdeményezés, motiváció segít ráhangolódni a gyermekeknek a tevékenységre.

Az irodalmi tevékenységet, az irodalmi anyagot *előre tervezzük*, de bármikor sor kerülhet alkalmyszerű, bizonyos szituációkhoz, tevékenységekhez, természeti jelenségekhez, stb. kapcsolódó spontán versmondásra, mondókázásra, esetleg mesemondásra. Ezt csak úgy tudjuk megvalósítani, ha elegendő irodalmi mű van a tarsolyunkban. A legkisebbeket az óvodába kerülve mondókákkal, ölbeli játékokkal, „simogatókkal, tapsoltatókkal” fogadjuk. A kétszemélyes mondókázás érzelmi biztonságot nyújt a gyermekeknek.

Mondókákat mindhárom korosztálynak tanítunk. A nagyobbak örömmel ismételtetik a korábban tanult verseket, mondókákat.

A versek mondogatására kihasználjuk a spontán adódó helyzeteket. Így a gyerekek nem érzik unalmas gyakorlásnak a verstanulást. Az *igeverseket* szemléltetéssel, játékos mozdulatokkal egybekötve is mondogathatjuk. Beszélgetünk arról, hogyan kapcsolódik az Ige az életükhöz. A nap közben adódó helyzetekben felelevenítjük az ismert Igeverseket - ezek segítenek a gyerekeknek a helyes cselekvésben. Dél előtt és a délutáni pihenés előtt is rendszeresen *mesélünk*. Ügyelünk a kifejező, érzelem gazdag előadásmódra. A többszöri meseismétlés hatására *elbábozhatjuk, dramatizálhatjuk* a meséket. A bibliai történetek nagy része is jól dramatizálható. A

kicsiknek kezdetben az óvónők vagy a nagyobb gyerekek báboznak. Az eszközöket elérhető helyen tároljuk, hogy bármikor kedvükre használhassák azokat. A nagyobbak már önállóan is készíthetnek bábokat, kellékeket.

A bibliai történetet képszerűen mondjuk el az eredeti jelentés sérelme nélkül. A képszerűség nemcsak gyermekszerű, hanem Jézus-szerű is, hiszen Ő is képekben, példázatokban beszélt. A bibliai történet üzenete, központi igazsága egyértelműen ki kell, hogy derüljön a történetből, anélkül, hogy beszéljünk róla. Ha jól mondjuk el, a történet önmagát alkalmazza. A gyermek beleéli magát és azonosul a főhős által képviselt értékekkel, erkölcsi mondanivalóval.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen hallgatnak és mondanak ritmikus, dallamos mondókákat, verseket.
- Várják és kérik a mesemondást. Figyelmesen végighallgatják a mesét, bibliai történeteket, viselkedésükön, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- Fel tudják idézni a megkedvelt meséket, verseket, igeverseket, ha többször hallották már őket.
- Ismert meséket, történeteket szívesen báboznak, dramatizálnak.
- Önmaguk is kitalálnak mesét, történeteket, versiket. Vigyáznak a könyvekre.

3.7.4. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja: A közös éneklés, Istendicsőítés, zenélés, énekes játék, tánc, zenehallgatás megszerettetése, illetve a zenei képességek, kreativitás fejlesztése, a zenei anyanyelv kialakulásának megalapozása élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során.

Feladatok

- A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag válogatása.
- Élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek és azok szervezeti kereteinek biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a mondókákkal és gyermekdalokkal.

A gyermekek életkorának, képességeinek megfelelő zenei anyag kiválasztása

Ismert tény, hogy milyen fontos időszak az óvodáskor a zene megszerettetésében. Nem mindegy, milyen viszony alakul ki a gyermekekben a zenéhez, milyen zeneműveket, dalokat hallgat a kisgyermek. Sokszor a családi zenei nevelés hiányait is az óvodának kell pótolni. A zenei anyanyelv kialakulását elsősorban népi mondókákkal és énekes játékokkal alapozhatjuk meg. Emellett kortárs művészeti alkotásokkal, keresztyén énekekkel is megismertetjük a gyermekeket.

Mondókákat, kiszámolókat mindhárom korcsoportnak tanítunk.

Kisebbségekkel elsősorban rövid, kétszemélyes játékokat mondogatunk, nagyobbaknak már hosszabb mondókákat is tanítunk.

Az énekes játékok kiválasztásánál elsősorban arra figyelünk, hogy a dalok hangterjedelme megfeleljen a gyermekek életkorának.

A dalok ritmusa általában 2/4-es, negyedek, nyolcadok és szinkópa fordul elő bennük. A dalok szövegeit a hozzájuk tartozó játékműveket is figyelembe vesszük a dalanyag összeállításánál. Az egyszerű, utánzó mozgással kísért szerepjátékoktól haladunk a bonyolultabb játék- és térformák felé (pl. körjátékok, szerepcserélő, párválasztó, kapus játékok, guggolás, páros körbejárás).

A komponált dalok közül is a kis hangterjedelmű, egyszerű ritmusú dalokat választjuk, elsősorban ünnepekre, alkalmakra, illetve a természetről, évszakokról szóló dalokat.

A keresztyén dalok közül a gyermekek számára íródott, kis hangterjedelmű dalokat tanítjuk óvodásainknak. Ezek között találunk dicsőítő, hálaadó, imádkozó, tanító, bátorító és ünnepi énekeket.

Az olyan keresztyén dalokat, amelyek szövege gyermek közelebbi, de nehezen énekelhetőek, zenehallgatási anyagként használjuk. Elsősorban olyan műveket választunk zenehallgatásra, amelyeket mi magunk elő tudunk adni. A magyar népdalok mellett a rokon- és más népek dalai, kortárs magyar művészeti alkotások, kánonok, kétszólamú dalok és klasszikus zene alkotják a zenehallgatás anyagát.

A dalanyag elrendezésénél figyelünk a mondókák, dalos játékok és műdalok arányára, törekszünk a komplexitásra. A környezet megismeréséhez, irodalomhallgatáshoz és egyéb tevékenységekhez, ünnepekhez, évszakokhoz válogatjuk a dalokat.

Élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek, és azok szervezeti kereteinek biztosítása

A zene az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre, de az ének-zenei tevékenységek során a gyermekek egész személyisége fejlődik. Fontos célunk a zenei képességek fejlesztése, hiszen velük együtt a gyermekek egyéb képességei, pszichikus funkciói is fejlődnek. Az énekes játékok, gyermektáncok fejlesztik a gyermekek tér-tájékozódását, szabálytudatát, mozgásuk összerendezettebb lesz. Mindezt nem erőltetve, hanem jó hangulatú közös énekléssel, játékkal érhetjük el. A Biblia is rengeteg felszólítást, buzdítást ír arról, hogy énekeljünk:

"Vígán énekelj az Úrnak te egész föld! (100. Zsoltár 1.)

Nemcsak az éneklésre, hanem a zenélésre, táncrea is bátorít minket a Biblia. A zene mozgásra készíti a gyermekeket. A keresztyén dalok nagy része mozgással kísérhető. Gyakran kísérjük gyermekhangszerekkel is énekeinket. A hangszereket a gyermekek számára is elérhető helyen helyezünk el, amelyeket játékidőben is elővehetnek bizonyos szabályok betartásával. A gyermekek a nap folyamán bármikor szerezhettek zenei élményeket. 'Megfigyelik a környezet hangjait, énekelgetnek, dúdolgatnak. Ha

a csoport óvónője maga is szeret énekelni, ez kedvezően hat a gyermekek zenei érdeklődésére, alkotó kedvére. Ők is kitalálnak ismert dallamokhoz új szöveget, vagy mondókákhoz dallamot, sőt teljesen eredeti „műveket” is. A kicsikkel simogató, tapsoltató, lovagoltató játékokat játszunk, kisebb-nagyobb csoportokban énekelgetünk. Nem kényszerítjük a gyermekeket az éneklésre, a játékokban való részvételre, hiszen csak az önkéntes részvétel esetén jelent örömet az éneklés. Ha sikerült megkedveltetnünk a közös éneklést, játékot, akkor a gyermekek szívesen vesznek részt ezekben a tevékenységekben. Játék közben fejlődnek zenei képességeik, megismerik a zenei alapfogalmakat, fogalom párokat. A tiszta éneklés érdekében önállóan is énekelnek. Hangszínfelismerő játékokat játszunk, megfigyeljük a csendet, a környezet hangjait, egymás és különböző hangszerek hangszínét. A gyermekek felismerik, és térben mutatják a magas és mély hangokat. A gyermekek belső hallását dallamfelismerő játékokkal fejlesztjük. Nagyobbakkal már dallambújtatást is játszhatunk.

Beszélünk, mondókázunk, énekelünk halkán, hangosan. A gyermekek ritmusérzékét kezdetben az egyenletes lüktetés megéreztetésével fejlesztjük. Később a mondókák, dalok ritmusát emeljük ki pl. tapssal, kopogással, ritmushangszerekkel, ritmusvisszhang játékot játszunk. Éneklés és mondókázás közben megkülönböztetik a gyors és lassú ütemet, gyorsan, lassan énekelnek, tempót váltanak.

A gyermekek mozgáskultúráját elsősorban a népi gyermekjátékok segítségével fejlesztjük. A táncos gyermekjátékok mozgásanyagát olyan egyszerű alapmozgások és azok különböző variánsai képezik, mint pl. a dal ritmusára történő lépegetés, leguggolás, forgás szólóban, párosan. A körből és a sorból változatos tér- és mozgásformákat alakítunk ki, pl. szűkülő - táguló kör, csigavonal, kígyóvonal, átbújás a kapu alatt, stb. Egyszerűbb táncmozdulatokat, tánclépéseket is megtanulunk, pl. páros sarokemelgetés állva - zökkentés, sarokkoppantás elől váltott lábbal, egy lépéses csárdás. A komponált dalokra, köztük a keresztyén dalokra is találunk ki koreográfiákat. Játékokat kezdeményezhetnek maguk a gyermekek is, illetve az óvónő bent a csoportszobában, és kint az udvaron egyaránt.

A zenehallgatás kapcsolódhat a különböző tevékenységekhez, pl. környezet megismerése, irodalomhallgatás, ábrázoló tevékenység. Amennyiben óvodánkban migráns vagy nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelünk, az ő anyaországukból származó gyermekeknek való műveket is hallgatunk. Magyarország értékeihez való pozitív viszony kialakítása a külföldi gyermekeknél a művészetek, pl. a zene eszközeinek felhasználásával lehetséges). Az iskolából, ahol zeneoktatás is folyik, alkalmanként meghívunk hangszeren játszani tudó gyermekeket, köztük volt óvodásainkat. Az ünnepekre való készülést segítik az ünnepek hangulatához, témájához kapcsolódó énekek. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Tehetséges, jó hallású, ritmusérzékű gyermekek általában társaiknál jobban érdeklődnek a zenei tevékenységek iránt. Feladatunk erre minél több lehetőséget biztosítani számukra.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése a mondókákkal és gyermekdalokkal

A felszabadult éneklés közben a gyermekek játszva gyakorolják a helyes kiejtést, a beszéd technikáját, a helyes levegővételt.

Az éneklés, a játék, a járás lelassítják a szavak kiejtését, a szabályos hangsúlyok megerősítik a magán- és mássalhangzókat, így a gyermekek gyakorolják a tiszta kiejtést.

A dalokban sok új szóval, költői képekkel, hasonló értelmű szavakkal találkoznak a gyermekek. A zenei fogalompárok használatával, megértésével is bővül szókincsük. A felelgetős játékok alkalmat adnak a folyamatos párbeszéd, a különböző mondatfajták gyakorlására.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek örömmel énekelnek, dicsőítenek, szívesen vesznek részt énekes játékokban, táncokban.
- Élvezettel, figyelmesen hallgatják az óvónő énekét, hangszerjátékát.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Mozgásuk koordinált, képesek a lüktetéshez, tempóhoz mozgásukkal alkalmazkodni.
- Értik a zenei fogalompárokat.
- Szívesen találnak ki dallamot, mozgást, ritmust, játékot.

3.7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A tevékenység célja: A gyermekek élményeinek, tapasztalatainak, fantáziavilágának képi megjelenítése során az egész személyiség fejlesztése.

Feladatok

- A gyermekek aktivitásából adódó játékos ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek vizuális képességeinek, képi-plasztikai kifejezőképességeinek fejlesztése, tér-forma és szín képzeteinek gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük, kreativitásuk alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével.
- A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A gyermekek aktivitásából adódó játékos ábrázoló tevékenységek feltételeinek megteremtése

- A gyermekek alkotó tevékenységéhez **megfelelő helyszükséges**. A

csoporszobában kényelmes, nyugodt, a játszó gyermekektől védett helyet biztosítunk az alkotni vágyók részére, lehetőleg az ablakokhoz közel. Az eszközöket, anyagokat elérhető helyen tároljuk, hogy a nap folyamán bármikor hozzáférjenek a gyermekek.

Az óvoda udvarán is kihasználjuk az ábrázolási lehetőségeket. A homokozó medencében egyszerre több gyermek építhet.

Az udvar betonozott részén krétával, tégladarabbal rajzolhatnak. Asztalokat helyezünk el az udvar árnyékos részén, hogy kint is tudjanak rajzolni, festeni, barkácsolni.

- Az ábrázoló tevékenységhez szükséges a minél változatosabb **eszközök és anyagokbiztosítása**. A jó minőségű, érdekes eszközök és anyagok már önmagukban is tevékenységre motiválnak. A felhasználható anyagokat bővíthetjük gyűjtéssel. Séták, kirándulások alkalmával, a gyermekekkel különböző természeti „kincseket”, terméseket, leveleket, ágakat, kavicsokat gyűjtünk, és felhasználjuk a háztartásokból származó anyagokat is. A gyermekek kreativitásának kibontakozásához oldott, szabad légkör szükséges.
- Ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk. A napirendet igyekszünk úgy alakítani, hogy a hosszabb időt igénylő alkotásra is **legyen elég idő**. A gyermekek spontán alkotó tevékenysége mellett az óvodapedagógusok is kezdeményeznek a hét egy vagy több napján ábrázoló tevékenységeket, általában a heti témához kapcsolódóan. A mikro csoportos foglalkoztatási formát részesítjük előnyben, mert a kisebb létszám lehetővé teszi a technikák elsajátításához szükséges segítségnyújtást, megkönnyíti a differenciált bánásmódot. Ügyelünk az eszközök balesetmentes használatára. A gyerekek ruháját festéskor erre a célra használt ruházattal védjük. Az elkészült alkotások tárolására, kiállítására helyet biztosítunk.

A gyermekek vizuális képességeinek, képi - plasztikai kifejezőképességének fejlesztése, tér - forma és színeképzetek gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük, kreativitásuk alakítása az ábrázoló tevékenységek segítségével

- Az óvodába kerülő gyermeket *esztétikus tárgyi környezettel* várjuk. Felkínáljuk számukra a rajzolás, festés, mintázás, építés lehetőségét, megismertetjük őket a különböző anyagokkal, eszközökkel, technikákkal. Csak akkor képes a gyermek alkotó tevékenységre, ha elsajátította az eszközök és anyagok biztonságos használatát. Éppen ezért tartjuk szükségesnek, hogy a kiscsoportosoknak, hátrányos helyzetű gyermekeknek minél több alkalmuk legyen az ábrázoló tevékenység, a különböző technikák játékos gyakorlására, kísérletezésre. Ilyenkor még a tevékenység a legfőbb örömforrás. Később megjelenik a valamit létrehozás, megjelenítés szándéka, az alkotás öröme. Az alkotó tevékenységek színesebbé válásához sok-sok élményt biztosítunk. Együtt gyönyörködünk a gyermekekkel a természeti és népművészeti, művészi szépségekben, ezzel is alakítva esztétikai érzékenységüket.

A gyermekek megismerése nélkülözhetetlen a differenciált, egyéni bánásmód megvalósításához, ezért tevékenység közben megfigyeljük a gyermekek érdeklődését, fejlettségét, melyeket szakszerűen és reálisan értékelünk a munkánk során.

- Később a rajzelemzés is segít a gyermekek aktuális fejlettségi szintjének megállapításában, a fejlesztés irányának és módjának a meghatározásában. A gyermekek fejlődését nem erőltethetjük, hanem segítjük. Nem javítjuk a gyermekeket, mert ábrázolás közben sohasem hibáznak, hanem próbálgatva alakítják saját formanyelvüket. Bátorítjuk, dicsérjük őket, ösztönözzük az önálló alkotásra, önkifejezésre. Rajzpályázatokon való részvételre is buzdítjuk a gyermekeket, különösen a tehetségesebbeket.

- A gyermekek óvodánkban a következő alkotó tevékenységekkel, technikákkal ismerkedhetnek: Rajzolnak színes ceruzával, zsírkrétával, filccel, kisméretű és nagy lapra,krétával aszfaltra, udvaron homokba. Eközben fejlődik térbeli tájékozódásuk, formaészlelésük. Képeket készítenek festéssel, papírtépéssel, vágással, ragasztással, nyomattal. Festés, színkeverés közben tapasztalatokat szereznek az anyagok oldhatóságáról, a színek sokféleségéről, viaszkréta - aquarell készítése közben pedig arról, hogy a viasz taszítja a vizet. Megtanítjuk őket a helyes eszközhasználatra, a környezet rendjének, tisztaságának megőrzésére. Ha kell, segítünk a gyermekek témaválasztásában, elsősorban akkor, ha egy eszközzel bizonyos témákat különösen jól meg lehet jeleníteni. Mintáznak gyurmával, só-gyurmával, homokkal, alkalmanként agyaggal, hóval. Tevékenység (gyurkálás, gömbölyítés, simítás, ütögetés, mélyítés, kicsípés, stb.) közben ismerkednek az anyagok alakíthatóságával. Nagyobb gyermekek az emberalakok, állatok, tárgyak, közös kompozíciók mintázása közben a formákról, rész-egész viszonyról, arányokról szereznek tapasztalatokat.

Megmunkálnak különböző anyagokat, pl. termésekből bábokat készítenek, fonalakat felhasználnak fonásra, varrásra, papírokat hajtogatnak, bábokat, díszleteket, játék- és ajándéktárgyakat készítenek változatos anyagok felhasználásával (dobozok, flakonok, különböző minőségű papírok, textil, fa, gyöngy, stb.). Az alkotó tevékenység nagymértékben fejleszti a gyermekek kreativitását. A nagyobb gyermekek gyakran készítenek közös alkotásokat.

A környezetalakítást, díszítést együtt is végezhetjük. A közös tevékenységek alakítják a gyermekekben a szép iránti igényességet, alakul ízlésük. Építenek nagyobb térben, nagyobb építőelemek felhasználásával, illetve kisebb elemekből maketteket. Az udvaron is kihasználjuk a lehetőségeket az építésre. Hóból hóembert, hó várat, homokból várat építünk különböző kiegészítő anyagok felhasználásával. Építés közben alakul a gyermekek térszemlélete, gyarapodik szókincsük a térbeli viszonyok megnevezésével.

- A gyermekek már óvodás korban elkezdnek ismerkedni a műalkotásokkal, illetve népművészeti alkotásokkal, népiiparművészek munkáival. Kirándulásaink során megcsodáljuk az utcákon, tereken látható szobrokat, szép középületeket,

alkalmanként ellátogathatunk kiállításra is.

- A *verbális fejlesztésre* mindenféle ábrázoló tevékenység közben van lehetőségünk a tárgyak, cselekvések, testrészek, színek, térbeli viszonyok megnevezésével, az alkotásokról való beszélgetéssel. A szem - kéz koordináció, illetve a finommanipuláció fejlesztésére is az alkotó tevékenységek a legalkalmasabbak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Élményeik, elképzeléseik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Ismerik a színeket.
- Formaábrázolásuk változatos, színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket. Plasztikai munkáik tagoltak, kifejezőek.
- Építésben, téralakításban bátrak, ötletesek.
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- Örülnek alkotásaiknak. Tudnak gyönyörködni a szép látványban, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Szívesen vesznek részt óvodai környezetük szépítésében.

3.7.6. Mozgás

A tevékenység célja: A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho- motoros készségek és képességek kialakítása, formálása.

Feladatok

- A mozgás megszerettetése, a gyermekek mozgáskedvének megőrzése az életkoruknak megfelelő mozgásanyag biztosításával.
- A mozgás szervezeti formáinak megteremtése.

A mozgás megszerettetése, a gyermekek mozgás kedvének megőrzése az életkoruknak megfelelő mozgásanyag biztosításával

A mozgás az óvodai élet egészére jellemző, mivel a gyermekek természetes megnyilvánulási formája.

A gyermekek mozgásának fejlettségéből következtetni tudunk általános fejlettségi szintjükre, hiszen a mozgás lényeges szerepet tölt be az óvodáskorú gyermekek fejlődésében. Éppen ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek mozgásfejlődését óvodába lépésüktől kezdve. A mozgás jelentőségét felismerve igyekszünk sok lehetőséget biztosítani a mozgásra a csoportszobában és a szabadban egyaránt. Szeretnénk a gyermekek mozgáshoz való pozitív viszonyát kialakítani, illetve megőrizni, hiszen a mozgás egészségre ható pozitív hatása, a gyermeki szervezet teherbíró- és ellenálló képességének növekedése mellett fejleszti a testi képességeket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), értelmi és szociális képességeket, segíti a testséma, a térben való tájékozódás kialakulását.

A gyermekek mozgásfejlesztésének lehetőségei óvodánkban

- A nagymozgások fejlesztésére elsősorban az udvaron, de a tornaszobában, csoportszobában is sok lehetőségünk van. Különösen a 3-5 éves korosztály számára tartjuk fontosnak a hely- és helyzetváltoztató mozgások fejlesztését. Különböző járás- és futásgyakorlatokat végeznek (pl. járás, futás akadályok átlépésével, kerülésével, irányváltoztatással, gyorsfutás állórajtból, közepes iramú futás.).
- Az ugrásokat különböző fokozatokban gyakorolják. A magasugrást tárgyak átlépésével, átugrásával, majd nekifutásból egy lábról felfelé elrugaszkodással végzik.
A távolugrás is nekifutással és helyből történik.
- A természetes támaszgyakorlatok, a kúszás, csúszás, mászás különböző formái nagyon közel állnak a gyermekekhez. Szervezett mozgás főgyakorlatoként, illetve a játékok elemeiként is gyakran alkalmazzuk őket.
- A talajtorna anyaga a gurulás a test hossz tengelye körül, a gurulóátfordulás előre, a gurulóátfordulás hátra előkészítő gyakorlata, a kézállás előkészítő gyakorlata.
Egyensúlyozó járásgyakorlatokat talajon és padon is végeznek.
- Lábboltozat erősítő, testtartásjavító gyakorlatokat is tervezünk a megelőzés érdekében, elsősorban a járás-, illetve gimnasztika gyakorlatok keretén belül. Függés gyakorlatokat a tornaszobában bordásfalon, az udvaron és a parkban pedig a mászókán gyakorolhatják a gyermekek.
- A képességfejlesztő, mozgáskoordinációt fejlesztő játékoknak nagy szerepet szánunk a gyermekek fejlesztésében. A korábban említett mozgásformákat játékosan gyakorolják játék közben. Futó- és fogójátékokat mindhárom korcsoportnak tanítunk, a versengéseket fokozatosan vezetjük be.
- Az 5-6-7 éves korosztálynál egyre nagyobb figyelmet fordítunk a finommotorika, illetve a szem- kéz koordináció fejlesztésére. Ezt a célt szolgálják a gimnasztikai gyakorlatoknál, illetve a sor- és váltóversenyeknél használt kézi szerek, pl. babzsák, szalag, labda.

A mozgás szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek mozgásigényének kielégítését elsősorban a szabad mozgás feltételeinek a biztosításával érjük el.

Az udvaron, parkban, nagy téren gyakorolhatják a különböző mozgásformákat. A rendelkezésre álló eszközöket (pl. mászóka, pad) kiegészítjük saját készítésű eszközökkel. A szabad levegő kihasználása érdekében minél több időt igyekszünk kint tölteni. Időnként hosszabb sétákat is teszünk az óvoda környékén.

A csoportszobában is lehetőséget biztosítunk a szabad mozgásgyakorlásra. Különböző eszközök, kézi szerek állnak a gyermekek rendelkezésére. Arra ügyelünk, hogy a játszó csoportokat mozgásukkal ne zavarják.

A gyermekek tudatos mozgásfejlesztését részben a mindennapos frissítő tornával, illetve a heti szervezett nagy testnevelés alkalmával végezzük. A mindennapos, frissítő

tornát (irányított mozgásos tevékenységeket) kezdeményezhetjük a csoportszobában, illetve a szabadban is. Gyakran maguk a gyermekek kezdeményeznek mozgásos játékokat. A játékok mellett néhány gimnasztikai gyakorlatot is végezhetünk. Itt is törekszünk a komplexitásra, pl. a környezeti témához kapcsoljuk a játékokat, matematikai tapasztalatokat is szerezhettek játék közben. Dalokat, verseket, mondókákat is kapcsolhatunk a mozgáshoz. Az énekes játékok is hozzájárulnak a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez.

A különböző mozgásos tevékenységek közben a gyermekek verbális fejlesztésére is sok lehetőségünk van (pl. testrészek, mozgások, irányok megnevezése).

A heti szervezett nagy testnevelés mozgásanyagának tervezése függ a gyermekcsoport fejlettségétől, illetve az évszakoktól. Kora ősszel és tavasszal lehetőleg kint tornázunk a szabadban, ezért ilyenkor a szabadban gyakorolható főgyakorlatokat (pl. futás, ugrás, dobás) tervezünk. A téli időszakban elsősorban a talajtornát, illetve a szerugrásokat gyakoroljuk. A játékoknak jelentős szerepet szánunk, a gyermekek is nagyon kedvelik ezeket. A játékok választásánál figyelembe vesszük a foglalkozás főgyakorlatait és a gyermekek képességeit. A sor- és váltó versenyek irányításánál a gyermekekben egészséges küzdő- és versenyszellemet igyekszünk kialakítani.

Új mozgásformák tanításánál törekszünk a példaértékű bemutatásra, a tapintatos hibajavításra. Igyekszünk minden gyermeket sikerélményhez juttatni. Pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a célunk. A bátortalanabb, ügyetlenebb gyermekeknél különösen figyelünk arra, hogy a mozgáshoz pozitív viszonyt alakítsunk ki. Bátorítjuk, dicsérjük őket. A gyermekek mozgásigénye, fejlettsége nagy eltéréseket mutat, ezért fontos a differenciált, egyéni bánásmód.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretik és igénylik a mozgást.
- Mozgáskoordinációjuk összerendezettebb, harmonikusabb.
- Az eszközöket ügyesen használják.
- Képesek minden természetes mozgásforma elvégzésére.
- A különböző versenyjátékok alkalmával betartják a szabályokat.
- Tudnak a térben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Egyensúlyozási feladatokban eredményesek.
- Cselekvő képességük gyors, mozgásban kitartóak.

3.7.7. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: A munkavégzéshez szükséges készségek, képességek, tulajdonságok, illetve a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés, szolgáló lelkület alakítása az örömmel végzett játékos munka jellegű tevékenységekkel.

Feladatok

- A munka jellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése.
- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek fejlődésének biztosítása.

A munka jellegű tevékenységek alapvető feltételeinek megteremtése

Az egyik legfontosabb feladatunk a munkához való helyes viszony kialakítása, ami csak akkor lesz eredményes, ha támaszkodunk a gyermekek tevékenységi vágyára, önállósodási törekvéseire, utánzási kedvére. Arra kell törekednünk, hogy megértsék, a feladatunkat Istentől kaptuk. „Szeretemben szolgáltatok egymásnak!” -írja a Biblia a Galatákhöz írt levél 5: 13-ban.

A nyugodt, szeretetteljes légkör

az örömmel végzett munka egyik alapvető feltétele. Ezt az óvónő úgy tudja biztosítani, ha a gyermek bármikor fordulhat hozzá segítségért, és pozitív megerősítésével támogatja a gyermek tevékenységét.

Megfelelő munkaeszközök

A megfelelő munkaeszközök biztosításával megkönnyítjük az eszközhasználat, illetve a különböző munkafázisok elsajátítását.

Elegendő munkaidő

Ha elegendő munkaidő áll a gyermekek rendelkezésére, a munkatevékenységeket eredményesebben tudják gyakorolni. Arra is tekintettel kell lennünk, hogy a gyermekek munkatempója különböző.

Elegendő hely

Szükséges ahhoz, hogy a gyermekek a rájuk bízott munkát kényelmesen elvégezhessék. Ehhez, ha kell, átrendezzük az adott területet. A munkaeszközöket is elérhető helyen tároljuk.

Több munkalehetőség

Minél több munkalehetőséget igyekszünk biztosítani a gyermekek számára. Ezek lehetnek folyamatos, illetve alkalmoszerű munkák. A munka jellegű tevékenységeket előre tervezzük, illetve a spontán adódó lehetőségeket is kihasználjuk. Az utóbbira példa az óvónőnek, illetve más gyermeknek nyújtott segítségadás.

A munkatevékenységek megfelelő irányítása

A munkatevékenységek megfelelő irányításával elősegíthetjük a munkavégzéshez szükséges képességek, szokások kialakulását. Az óvodába lépő gyermekek önállósága, munkával kapcsolatos tapasztalatai igen nagy eltéréseket mutatnak. Éppen ezért fontos a differenciált segítségadás. Az adott munkában kevésbé járatos gyermekek több segítséget igényelnek. Elmagyarázunk, bemutatjuk a munkaeszközök használatát, illetve a tevékenység sorrendjét és elegendő időt hagyunk a gyakorlásra. Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében célszerű a feladatok tagolása, részekre bontása. Az egyes mozzanatokot rövid, jól érthető utasításokkal tudatosítjuk. A folyamatos pozitív, fejlesztő értékeléssel, bátorítással segítjük a munkához való helyes viszony kialakulását. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munka eredményére, hasznára, és együtt örülünk velük. A sikerélmény hatására legközelebb még

céltudatosabban végzik az adott tevékenységet. Fontos az óvoda dolgozóinak példamutatása.

A munkavégzés az egész óvodai életet átszövi, rendszeres, folyamatos tevékenység. Így a gyermekek felismerik, megszokják, hogy szükség van a munkára, és a felnőttek munkáját is jobban megbecsülik. A fokozatosság elve ezen a területen is érvényesül. A különböző munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, és a munka mennyiségét is fokról fokra növeljük.

A szülőkkel való együttműködést a munka jellegű tevékenységek esetében is fontosnak tartjuk, hiszen csak így lehet eredményes a gyerekek munkához való pozitív viszonyának a kialakítása, illetve megőrzése.

Ennek érdekében beszámolunk a gyermekek tevékenységéről, fejlődéséről és biztatjuk a szülőket, hogy otthon is adjanak alkalmakat hasonló tevékenységek elvégzésére.

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek fejlődésének biztosítása

Önkiszolgálás

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy a magukkal kapcsolatos teendőket (testápolás, öltözködés, étkezés) minél korábban próbálják önállóan elvégezni.

Közösségért végzett munkák

Naposi munka

4 éves kortól, fokozatosan vezetjük be a naposi munkát.

A kisebbek figyelik a naposok tevékenységét, illetve egy-egy részmozzanatot ők is végezhetnek, segíthetnek a naposoknak.

A feladatok fokozatosan bővülnek, pl.

- Önállóan megterítik az asztalt
- Segíthetnek az ételkiosztásban (pl. kenyér, gyümölcs)
- Étkezés után letörlik az asztalt.
- A foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztásában segítenek

A naposi munka jól szolgálja az önállóság fejlődését, illetve a másokért végzett munka felelősségének kialakulását.

Ha szükségét érzik a csoport óvónői, más felelősöket is választhatnak.

A környezet rendjének, tisztaságának megőrzése:

Az óvodába kerülő gyermekeknek meg kell ismerniük a környezetükben lévő tárgyak helyét. Kezdetben segítséggel, majd egyre önállóbban vesznek részt a rendrakásban, a csoportszoba átrendezésében. Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek igényévé váljon a rend és a tisztaság, a földre hullott papírdarabokat figyelmeztetés nélkül

vegyék fel. Barkácsolás, ábrázoló tevékenységek után elrakják az eszközöket.

A környezet rendben tartása, szépítése közösen végzett munka, amelyben az egyén felelőssége is nő. Ha nem dolgozik szorgalmasan, a többiekre több munka hárul. A közös munkát meg kell szervezni, együtt kell működni a többiekkel, ami a közösségi kapcsolatokat fejleszti.

Növény- és állatgondozás területei:

- Természetsarok gondozása: A gyermekek részt vesznek a gyűjtött magok, termések rendezésében, a szobanövények ápolásában, rügyeztetésben, csíráztatásban. Ha van rá mód, a kisállatok gondozásában is részt vehetnek. Ha nincs a csoportban akvárium vagy kisállat, az állatok gondozásával a madarak etetése közben ismerkedhetnek.
- Az óvodakertben gyakorolhatják a növénygondozási teendőket. Az udvar rendben tartása is sok munkalehetőséget kínál a gyermekeknek. Ősszel összeseperhetik a lehullott leveleket. A járdák tisztántartásában, a hó eltakarításában is részt vehetnek.

Alkalmoszerű munkák

Ezek lehetnek közösen végzett munkák, pl. a csoportszoba díszítése, átrendezése, közös ajándék készítése.

Az alkalomszerű munkák másik részét egyéni megbízatásként egyes gyermekek teljesítik. Segítenek az óvónőnek az eszközök kiosztásában, üzenetet adnak át az óvodán belül. Nagyra értékeljük azoknak a gyermekeknek a segítő készségét, akik észreveszik, ha a társaiknak vagy az óvoda dolgozóinak segítségre van szükségük. Szeretnénk, ha már ebben a korban megtapasztalnák a mások önzetlen szolgálata miatt érzett örömet, hogy a segítőkészség jó szokásukká váljon.

A munka jellegű tevékenységek során a gyermekek egész személyisége fejlődik.

A verbális fejlesztésre is sok lehetőségünk van, hiszen a pontos munkavégzéshez meg kell a gyermekeknek érteni a feladatot, illetve az óvónő magyarázatát, és a szókincsük is gyarapodik a tevékenységek, illetve eszközök megnevezése közben.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek a vállalt felelősségüket lelkiismeretesen, kitartóan, örömmel elvégzik.
- Önállóan öltözködnek, a testápolással és táplálkozással kapcsolatos teendőket önállóan végzik.
- Szeretnek közösen dolgozni, képesek az együttműködésre.
- Örömmel vállalnak egyéni megbízatásokat.
- Önállóan végzik a napi munkát.
- Szívesen segítenek a kisebbeknek, rászoruló társaiknak.
- Vigyáznak környezetük rendjére, tisztaságára.
- Részt vesznek a növények és állatok gondozásában.
- Értékelik, megbecsülik mások munkáját.

3.7.8. Tanulás

Célunk: A szélesen értelmezett tanulás során a gyermekek személyiségének, képességeinek sokoldalú fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Munkánkban szerves részként jelenik meg a tanulási folyamat. A gyermek személyiségét önmagukhoz viszonyított fejlődésében figyeljük.

Autonómiájuk kibontakozására törekszünk. Tudomásul vesszük a gyermek személyiségfejlődési nehézségeit, és segítséget nyújtunk nekik a megfelelő szakember bevonásával.

Feladatok:

- A tanulás különböző formáinak a biztosítása.
- A tanulást támogató környezet megteremtése.

A tanulás különböző formáinak biztosítása

A tanulás a nevelési folyamat egészében jelenlévő, nagyrészt utánzásos, spontán tevékenység.

- A gyermekek *játékosan, spontán módon* szereznek tapasztalatokat a különböző tevékenységek, pl. játék, önellátás, kirándulás, stb. során.
- A szociális tanuláshoz igen nagy a jelentősége óvodás korban. Az *utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás* az egyik legtermészetesebb tanulási mód. Az utánzás ugyanis az óvodáskorú gyermekek egyik fontos életkori sajátossága.

Az óvónő modell szerepe azért nagyon lényeges, mert a gyermekek azonosulnak vele, illetve az általa képviselt értékekkel. Ezért tartjuk fontosnak, hogy magatartásunk példa értékű legyen a gyermekek számára, ahogy az óvoda többi dolgozójának a példája is. Egyre inkább felerősödik azonban a társak hatása is.

A szociális tanulás hatására szokások, magatartásformák, attitűdök alakulnak ki a gyermekekben. Továbbá lehetővé tesszük a helyes viselkedési normák, az együttműködés, a kommunikáció megismerését.

- A *játékos, cselekvéses tanulás* megvalósulhat természetes élethelyzetekben, illetve az óvodapedagógus által tudatosan megteremtett feltételek között. Ilyenkor a gyermekek tevékenységi vágyára, problémaérzékenységére, kreativitására alapozunk.
- A gyermekek életkori sajátossága a kíváncsiság, ami sok kérdésre készíteti a gyermekeket. A tanulás, ismeretszerzés egyik formája a *gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés*.
- Az *óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés* alkalmával is kérdeznek a gyermekek. Mivel nem szándékosan tanulnak, figyelmük önkéntelen, ezért fel kell keltanünk a gyermekek érdeklődését, építenünk kell előzetes ismereteikre, tapasztalataikra. Ha a gyermekek azt

látják, hogy mi is rácsodálkozunk a szépre, hogy érdekel bennünket, amit megfigyelünk, ez inspirálja őket az ismeretszerzésre.

- A *gyakorlati problémamegoldás* során a gyermekek cselekvési vágyára, aktivitására építünk. A tevékenységközpontú ismeretszerzést tartjuk elsődlegesnek az ismeretközlés helyett. Természetes helyzetekben, játékosan konkrét tapasztalatokhoz juthatnak a gyermekek. Igyekszünk minél több érzékszervet bevonni a tapasztalatszerzésbe. A problémaszituáció motiválja, cselekvésre készíti a gyermekeket. A megoldást követő sikerélmény, kompetencia érzése további próbálkozásokra ösztönzi őket.

A tanulást támogató környezet megteremtése

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és a bibliai szemlélet is az aktív tanulást előnyben részesítő módszereket támogatja alá. Feladatunk a tevékenységekben megvalósuló tanulás feltételeinek biztosítása:

- Nyugodt légkör, megfelelő hely, elegendő idő.
- Eszközök biztosítása, amelyek minél több érzékszervet foglalkoztatják.
- A gyermekek motiváltságának elérése, érdeklődésük felkeltése és fenntartása annak érdekében, hogy önként és szívesen vegyenek részt a tevékenységekben.
- Választási lehetőség a különböző tevékenységek között, ezzel a döntési képesség fejlesztése.
- Önálló próbálkozások bátorítása, kísérletezésre lehetőség, ezzel a kreativitás fejlesztése.
- A gyermekek közötti együttműködés ösztönzése, a csoportos foglalkoztatási forma előnyeinek (erősödik a közösségi szellem, sok a szóbeli interakció) kihasználása.
- A pedagógus tudatos jelenléte, a gyermekek segítése a tanulási folyamatban: kérdések tudatos alkalmazása, kérdésekre válaszadás, tanácsadás, bátorítás, elismerés, dicséret.
- Komplexitás, bibliai integráció biztosítása: Tervszerűen integráljuk az adott problémához, témához tartozó ismereteket, bibliai elveket, irodalmi műveket, dalokat, stb.
- Differenciálás: A feltételek megteremtésénél, a tervezésnél a gyermekek, köztük a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű és tehetséges gyermekek életkori és egyéni sajátosságaira, igényeire, képességeire tekintettel vagyunk.

3.8. Programunk kapcsolatrendszere

3.8.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, a továbbfejlesztés lehetőségei

Az óvoda és a család kapcsolatának elvei

A partnerközpontú óvodai nevelés egyik alapvető feltétele, hogy a gyermekekkel, a szülőkkel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolat alakuljon ki. A gyermek

számunkra elsődleges szempont. Együttműködés során, ha a helyzet megkívánja, infokommunikációs eszközöket is használunk. Tudatosan kooperálunk a szülőkkel, kollégákkal, szervezetekkel. Részt veszünk más pedagógustársainkkal különböző programokon (pl. kirándulás, témanap, ünnepség).

- A gyermekek nevelését Isten a szülőkre bízta, ők a felelősök gyermekeikért.
- Az óvoda a családi nevelés, az otthon kiegészítője. Amíg a gyermek az óvodában tartózkodik, a szülőt helyettesítjük.
- Ahhoz, hogy hatékonyan tudjuk a gyermekek fejlődését elősegíteni, rendkívül fontos a családdal való szoros együttműködés. A szülő ismeri legjobban a gyermekét, ezért segíthet gyermeke megismerésében. Hátrányos helyzetű gyermekek esetében feladatunk kialakítani, illetve megtartani a szülőkben a gyermekük iránti felelősségérzetet. Tudatosítani kell bennük, hogy fontos szerepük van a gyermek fejlesztésében.
- Alapvető a gyermek személyiségének fejlesztéséhez kitűzött alapelvek, célok, feladatok egységes értelmezése és megvalósítása, a „kettős nevelés” elkerülése.
- Szükségünk van kölcsönös bizalomra, segítségnyújtásra, és tájékoztatásra. Egymást partnernek kell tekinteni.
- Figyelembe kell venni a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíteni kell az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.
- Az óvodán és óvodán kívüli tevékenység során közösségi kapcsolatokat teremtünk.
- Munkánk során érthetően, megfelelően kommunikálunk a szülőkkel, gyerekekkel.

Az együttműködés formái

- **Kapcsolatfelvétel a leendő szülővel**
A szülővel történő együttműködés már az óvodába lépés előtt megkezdődik. Az érdeklődő szülőknek bemutatjuk az óvodát, helyi nevelési rendszerünk főbb sajátosságait. Intézményünk vezetősége családlátogatás során ismerteti, egyezteteti a családdal nevelési elveinket.
- **Szülői nyilatkozat** A gyermek felvétele esetén, a szülők egy úgynevezett „Szülői nyilatkozatot” (lsd. melléklet) írnak alá, mely írásban tartalmazza mindazon információt, mely szóban már ismertetésre került, és amivel a szülők egyetértettek, azokat elfogadták. A „Szülői nyilatkozatban” foglaltak nem teljesítése esetén a nyilatkozatot aláíró szülők vállalják, hogy gyermeküket egy másik nevelési-intézménybe íratják.
- **Óvodakezdés**
A szülők és gyermekek általában közösen ismerkednek az óvodai élettel (lásd Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok fejezetben a fokozatos befogadásról.)
- **Napi kapcsolattartás**
A befogadási időszak alatt kialakult kapcsolat folytatásának egyik – a szülők által kedvelt – formája a reggeli és délutáni találkozások. Hosszabb

beszélgetésre ilyenkor nincs lehetőség, de a legfontosabb információkról beszélhet mindkét fél. A digitális eszközök segítségével hatékonyabbá tesszük a kommunikációt a szülők között. Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében különösen lényeges ez a forma, mert szükséges a gyermek fejlődéséről való tájékoztatás. Fontos, hogy amit a gyermek tud, otthon is várják el tőle.

- **Nyitott óvoda**

A szülőket, érdeklődőket szívesen látjuk óvodánkban előzetes megbeszélés alapján bármikor. Ha a szülők jobban megismerik az óvoda életét, könnyebb lesz az együttműködés.

- **Családlátogatás**

Minden gyermeket igyekszünk meglátogatni óvodás éve alatt egyszer. Családlátogatáskor betekintést nyerünk a család életébe, milyen a légkör, milyenek a kapcsolatok, életkörülmények.

- **Szülői értekezlet**

Szülői értekezletet általában évente egyszer vagy kétszer tartunk. Az aktuális információk mellett beszélgetünk az óvodai programunkról, nevelési elveinkről. Jó alkalmak ezek a problémák, javaslatok felvetésére mindkét részről. Ha szükségét látjuk, a szemléletváltoztatással is próbálkozunk. Külső előadót is hívhatunk, pl. intézményünk lekipásztorát.

- **Szülői munkaközösség**

Az egész intézményben egy szülői munkaközösség működik, melynek van olyan tagja, akinek gyermeke óvoda.

- **Szülői levelek, hirdetések**

Fontos információkról gyakran levélben értesítjük a szülőket, így senki nem marad le az információkról. A faliújságon is tájékozódhatnak az aktuális hírekről.

- **Családi játékdélután, közös ünnepi készülődés**

Közös játék, barkácsolás, éneklés során a közös élmény az óvodai kötődést erősíti, emellett a szülő-gyermek kapcsolatot is jobban megismerhetjük. Ötleteket cserélünk, tanulunk egymástól.

- **„Kapcsolat est”**

Havonta, egy délutáni alkalom, ahová várjuk az óvodások szüleit egy vitaindító előadás meghallgatására, majd az ezt követő közös beszélgetésre a gyermeknevelés témájában.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”

3.8.2. Az óvoda és az iskola

Mivel óvodánk az Örömhír Óvoda, Általános Iskola, Szakgimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola tagintézménye, kapcsolatunk az általános iskolával igen szoros.

Igyekszünk kihasználni ezt a kedvező lehetőséget az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentesebbé tételére.

A kapcsolattartás formái

- Több közös programot szervezünk az iskolásokkal.
- Óvodásaink és az iskola tanulói egymást is meglátogatják. Az első osztályosokkal találkozunk leggyakrabban.
  - Ősszel meglátogatjuk volt óvodásainkat az első osztályban.
  - Tavasszal eljönnek hozzánk az első osztályosok bemutatni, mit tanultak az iskolában.
  - Iskolába készülő nagycsoportosainkkal májusban meglátogatjuk az első osztályosokat és megnézzük, hogyan tanulnak.
- Az óvodások nagyobb testvérei az iskolába járnak, tőlük is sokat hallanak az iskoláról.
- Óvodásaink a közös programokon iskolánk tanáraival, leendő tanítóikkal is megismerkedhetnek, így az iskolába kerülve könnyebb lesz az átmenet. Az első osztályok tanulóinak nagy része ugyanis az óvodából érkezik.
- Az óvodapedagógusok rendszeresen találkoznak az iskola pedagógusaival közös nevelési értekezleteken, szoros együttműködés van közöttük. Ezekben az alkalmakkor sok esetben kifejtjük szakmai álláspontunkat, képesek vagyunk másokat meggyőzni, akár magunk is meggyőzhetőek vagyunk. (Az óvónők tájékoztatják a leendő elsős tanítónőt az iskolába lépő gyermekek fejlettségéről, várható problémákról.)
- Az iskolai nyílt napokat hirdetjük az óvodások szüleinek.

3.8.3. Az óvoda és egyéb intézmények

Pedagógiai és egyéb szakszolgálatok

- Óvodánk kapcsolatban áll a Megyei Pedagógiai Intézettel. Az intézettől tájékoztatást, szaktanácsadást kapunk. Nevelőink részt vehetnek az intézet által szervezett továbbképzéseken.
- A Szakértői Bizottsággal szükség esetén vesszük fel a kapcsolatot: pl. beilleszkedési zavarral, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek problémáinak feltárására, illetve a tankötelezettség teljesítéséhez szükséges fejlettség megállapítására kérjük fel az intézményt.
- A Gyermekjóléti Szolgálattal intézményünk gyermekvédelmi felelőse tart kapcsolatot.

Közművelődési intézmények

Városunk közművelődési intézményeit alkalmanként látogatjuk a gyermekekkel. A múzeumok, könyvtár, művelődési ház, kiállítások ajánlatából válogatunk a gyermekek számára.

Egészségügyi szakszolgálat

Az egészségügyi szakszolgálattal, orvossal, fogorvossal és védőnővel is rendszeres kapcsolatban állunk.

3.9. A program erőforrásai

3.9.1. Személyi feltételek

A Köznevelési törvényben meghatározott feltételek mellett fontosnak tartjuk, hogy óvodánk alkalmazottai példamutató keresztyén életmódot éljenek, az intézmény szabályait, nevelési elveit magukra nézve kötelező érvényűnek tartásuk, hivatásukhoz méltó magatartást tanúsítsanak. A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt felsőfokú végzettségű óvodapedagógusok végzik a dajkával együttműködve.

- Az óvodapedagógus legfontosabb személyiségjegyei: türelmes, empatikus, elfogadó, érzelmi támaszt nyújtó, segítő, támogató attitűd jellemzi. Tiszteli a gyermeket, a szülőket, rendszeresen imádkozik értük.
- A dajkák az óvodapedagógusok nevelőpartnerei, szakképzett segítői, ezért megfelelő tájékoztatásukra törekszünk a nevelés célját, feladatát, módszereit illetően. Szükséges, hogy a dajkák is rendelkezzenek empátiás készséggel, befogadó attitűddel, képesek legyenek az egyéni bánásmód alkalmazására.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező speciális szakember, *gyógynevelő, logopédus* végzi. Segíti a diagnózis értelmezését, javaslatot tesz sérülés specifikus módszerek alkalmazására, tanácsot ad az egyéni fejlesztési tervek elkészítésére.

3.9.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épületének, udvarának berendezését oly módon alakítjuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, egészségük megőrzését szolgálja.

Arra törekszünk, hogy az óvoda tárgyi környezete segítse elő a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakítását. Sajátos nevelési igényű gyermekek számára optimális fejlődést biztosító, tudatosan megtervezett környezet kialakítása a feladatunk.

Óvodánk megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak is.

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

	Megnevezés	Mennyiségi mutató (db)
	Csoportszoba	2

Helyiségek	Tornaszoba	1
	Logopédiai foglalkoztató	1
	Játszóudvar	1
	Nevelőtestületi szoba	1
	Óvodavezetői iroda = igazgatói iroda	1
	Gazdasági vezetői iroda	1 (iskolával közös)
	Orvosi szoba = elkülönítő szoba	1
Gyermekmosdó, WC	2	

	Megnevezés	Mennyiségi mutató (db)
Kiszolgáló helyiségek	Felnőtt öltöző	1
	Melegítőkonyha	1
	Tálaló-mosogató	1
	Felnőtt mosdó	1
	Felnőtt WC	1
	Szertár-beépített szekrény	1
	Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai	Mennyiségi mutató (db)
	Óvodai fektető	gyermeklétszám szerint
	Gyermekszék	gyermeklétszám szerint
	Gyermekasztal	gyermeklétszám szerint

Csoportszoba	Fényvédő függöny	minden ablakon
	Szőnyeg	3
	Játéktartó polc	5
	Fektető tároló szekrény	2
	Élősarok állvány	1
	Hőmérő	1
	Óvodapedagógusi asztal	2
	Felnőtt szék	2
	Eszköz-előkészítő asztal	1
	Textiltároló szekrény	1
	Szeméttartó	2
	Könyvespolc (szakirodalommal az óvodapedagógusok felkészüléséhez) tükör	1
	Megnevezés	Mennyiségi mutató (db)
Tornaszoba	Tornapad	2
	Tornaszőnyeg	1
	Bordásfal	2
	Tornaszámoly	3
Logopédiai foglalkoztató (iskolával közös)	Tükör	1
	Asztal	1
	Szék	4
	Szőnyeg	1
Óvodavezetői iroda (igazgatói iroda)	Íróasztal és szék	1-1
	Tárgyalóasztal és szék	1-2
	Telefon	1

	Könyvespolc	1
	Iratszekrény	2

	Megnevezés	Mennyiségi mutató (db)
Nevelőtestületi szoba	Asztal	Pedagógus létszám szerint
	Szék	Pedagógus létszám szerint
	Szekrény	4
	Polc	1
	Tükör	1
	Fogas	1
Orvosi szoba	Vizsgáló ágy	1
	Műszerszekrény	1
	Íróasztal	1
	Támlásszék	2
	Iratszekrény	1
	Hulladékgyűjtő	1
	Íróasztallámpa	1
	Kerti asztal	1
	Babaház	1
	Udvari homokozó	1
	Takarófólia	1
	Mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgást kielégítő	

Játszóudvar	<p>eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rollerek, kerékpárok - Karikák - Léglabdák - Teniszütők habzivacs labdával 	<p>3-4</p> <p>4-5</p> <p>4-5</p>
Játszóudvar	<p>Játékok, játékeszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Babakocsi babával - Homokozó lapát - Homokozó vödör - Egyéb homokozó játékok - Dömper - Autók 	<p>2</p> <p>2</p> <p>15-20</p> <p>10</p> <p>10-15</p> <p>1-2</p> <p>5-6</p>
Gyermeköltöző	<p>Ruhatároló fogas</p> <p>Öltözőrekesz (szekrény polcai)</p> <p>Cipőtároló</p> <p>Öltözőpad (rács)</p>	<p>30</p> <p>30</p> <p>30</p> <p>4</p>
Gyermekmosdó, WC	<p>Törülközőtartó</p> <p>Falitükör</p> <p>Hőmérő</p> <p>Rekeszes fali polc (fogmosó poharak tárolására)</p>	<p>30</p> <p>15</p> <p>1</p> <p>1</p>
Tisztálkodási és egyéb felszerelések	<p>Ruhakefe</p> <p>Körömkefe</p> <p>Szappantartó</p> <p>Fésűtartó</p>	<p>1</p> <p>6</p> <p>6</p> <p>1</p>

	Törülköző	30
	Abrosz	15

	Megnevezés	Mennyiségi mutató (db)
Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök	Szennyesruha-tároló	1
	Mosott ruha-tároló szekrény	1
	Takarítóeszközök	szükség szerint
	Kerti szerszámok	épületenként 1-1
	Hűtőgép	1
	Porszívó	1
	Nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök	Mennyiségi mutató (db)
Mozgásfejlődést segítő eszközök	Tárcsa (golyós egyensúlyozó játék)	1
	Lépegető henger (fa)	3 pár
	Cső (átbújáshoz)	1-2
	Füles labda	3
	Óriási henger (hordó vagy tölcsér)	1
	Ugráló kötél	
	Babzsák	5-6
	Kislabda	25-30
		10-15
	Babák	8-10
	Babaágy	2-3
	Babakocsi	2
	Babakonyha edényekkel	1
	Autók, közlekedési	

Szerepjátékok	eszközök	15-20
	Orvosi táska	1-2
	Fésülködő asztalka fésűvel, hajszárítóval	1-2
Szerepjátékok	Szerelőkészlet	1
	Boltos játékhoz pénztár, mérleg	1-1
Építő, konstruáló játékok, kreativitást fejlesztő eszközök	Dávid építő	6-8 csomag
	Karton téglák	16-20
	Faépítő (színes)	1-2 kosár
	Elemes szerelő játék	1 kosár
	Duplo vagy hasonló elemes építő	1 kosár
	Elemekből összerakható autópálya	1-2 készlet
	PÖTYI	
	Babilon	2-3 készlet
	Tüske építő	1 doboz
	Mozaik	1 doboz
	Gyöngykirakó	1-2 doboz
	Gyöngyfűző készlet	1 doboz
	Lego	2 kosár 1 kosár
Társas játékok (malom, ki nevet a végén...)	Társas játékok (malom, ki nevet a végén...)	10-15
	Tangram	1-2
	Kirakók (puzzle, mesekocka...)	10-15
	Activity (Kinder)	
	Forma kirakók	1
	Kártyajátékok	1-3

<p>Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás) fejlesztő anyagok, eszközök, szabályjátékok</p>	Memórijáték	3-5
	Logico tábla (3 dossziéval)	5-10
	Klipp-klapp füzetek	3
	Érzékelőjátékok, pl. Ügyes boci	3
	Lottó	2-3
	Dominók	1-2
	Egyensúlyérzék fejlesztő játékok	3-4
	Fűzőcske	2
	Egyéb képességfejlesztő játékok, egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések (pl. öltöztető maci, labirintus, szín-, formaegyeztető játék)	2 6-8
Tevékenységek	Játékok- és egyéb eszközök	Mennyiségi mutató (db)
<p>Ének, zene, énekes játékok</p>	CD lejátszós magnetofon	1
	CD lemezek, kazetták (keresztény gyermekkazetták is)	10-15
	Triangulum	
	Ritmusdobok, csörgők	1
	Cintányér	4-6
	Xilofon	1-2 pár
	Saját készítésű csörgők, hangszerek	1 5-10
	Népi játékok kellékei (kendő, koszorú, kötény, zsebkendő, fejdíszek...)	5-10
	Felnőttek játékához: - gitár - furulya	1

	Mondókás, dalos könyvek	1 3-6
	Megnevezés	Mennyiségi mutató (db)
Vers, mese, báb, drámajáték, anyanyelvi játékok	Bábparaván	1
	Ujjbábok, síkbábok, kesztyűbábok	15-20
	Felnőtt méretű kesztyűbábok	10-15
	Árnyjáték eszközei (feszített vászon, lámpa)	1-1
	Sapkák, kendők, fejdíszek, jelmezek	5-10
	Textilek rögtönzött jelmezekhez	5-10
	Diavetítő, vászon (iskolával közös)	1-1
	Lexi, Lexi iskolás lesz	
	Képeskönyvek, képes mesekönyvek	4-4 50-60
	Gyermekbiblia	
Szemléltető képek (bibliai történetekhez)	3-5 15-20	
	Gyurmázáshoz, mintázáshoz: - plastilin, sós tészta, mézes tészta, agyag Rajzoláshoz: - színes ceruzák (különböző vastagságban) - filctollak - zsírkréta, - olajpasztell kréta - színes aszfaltréta	Szükség szerint 5-10 csomag 3-4 csomag 5-10 csomag

Rajzolás, festés, mintázás, képalakítás	Festéshez:	3-4 csomag
	- vízfesték, tempera, textil- és üvegmatrica festék	3-4 csomag
	- ecsetek különböző méretben	20-25
	- asztalterítő festéshez, festőpólok (védőruházat)	szükség szerint
	Képalakításhoz:	szükség szerint
	- rajzlap, színes hajtogató lapok, színes karton, krepp papír, fűzőlapok, csomagolópapír, fotókarton, selyempapír, stb.	szükség szerint
	- gyermekollók	szükség szerint
	- stift ragasztó	
- cellux ragasztó		
Fonalmunkához, varráshoz:		
- különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal, tűkészlet, szövőkeret		
Barkácsoláshoz:		
- papírdobozok,	10-15	
hengerek, textilek,	10-15	
töltőanyag, gyöngyök,	3-5	
hurkapálca, gombok, fakanál, szerszámok	szükség szerint	
	szükség szerint	

	Megnevezés	Mennyiségi mutató (db)
Külső világ tevékeny megismerése	Színes ismeretterjesztő képeskönyvek, videó filmek	10-15
	Nagyító	4
	Televízió	1
	Projektor	1 iskolával közös
	Videó, DVD lejátszó	
	Kosarak a gyűjtött terméseknek, természeti kincseknek	4-5
	Csírázató tálak, cserepek, virágládák, magok, virágföld	szükség szerint
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei		Mennyiségi mutató (db)
Beszéd fogyatékosok	120X180 fűkór	1
	Logopédiai alapkészlet	1

Egészség- és munkavédelmi eszközök	Mennyiségi mutató (db)
Ételminta vételhez üvegtartály	20-25
Mentőláda	1
Gyógyszerszekrény	1
Munkaruha: köpeny	1
papucs	1 pár
fityula	1
munkacipő	1 pár
Munkavédelmi szemüveg	

	Tűzoltó készülék	1 Épület nagyságától függően
--	------------------	---------------------------------

3.10. Gyermekvédelem az óvodában

Intézményünk gyermekvédelmi szempontból sajátos helyzetben van. A gyermekek felvételének egyik kritériuma a szülők együttműködési készsége, ezért kevesebb problémánk adódik a családokkal.

Veszélyeztetett gyermekek általában nem, inkább csak hátrányos helyzetű gyermekek járnak óvodánkba. A gyermekvédelmi felelős kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal.

Intézményünk gyermekvédelmi tevékenységének célja elsősorban a megelőzés. Pozitív hatásokkal igyekszünk megelőzni, ellensúlyozni, illetve elhárítani azokat a hatásokat, amelyek a gyermekekre károsak.

Ebben a megelőző tevékenységben nagy szerepe van intézményünk pedagógus lelkipásztorának is. Rendszeresen imádkozunk a gyermekekért és családjukért, mert hisszük, illetve számtalan esetben tapasztaljuk, hogy Isten segítségével, védelme alapvető egy gyermek nevelésénél.

Megbeszéljük a felmerülő problémákat, és azonnal tudunk intézkedni. Személyesen beszélgetünk a szülőkkel az óvodában vagy családlátogatás során. A segítségnyújtás alkalmával fontos a családok elfogadása, megértése.

Célunk az erős házasságok, családok segítése, a gyermeki jogok védelme.

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

- Nekünk, óvodapedagógusoknak a szülőkkel való együttműködés mellett a másik fontos feladatunk a gyermekekkel való *egyéni differenciált bánásmód*. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében ugyanis gyakran jelentkezik a személyiségfejlődés enyhébb vagy súlyosabb zavara. Célunk a fejlődésbeli lemaradás megelőzése, illetve kompenzálása, hátrányuk csökkentése. Először a lemaradás okait kell feltárni. Arra törekszünk, hogy a gyermekeket és családjukat minél jobban megismerjük. A gyermekek megfigyelését segíti a fejlődési napló szempontsora. Erről a szülőket is tájékoztatjuk.
- Részt veszünk az egészségügyi és logopédiai *szűrővizsgálatok* lebonyolításában. Szükség esetén a szűrést soron kívül javasoljuk.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek differenciált fejlesztése az óvodai nevelés egészét átfogja. *Elősegítjük a gyermekek beilleszkedését a csoportba*. A jó légkör, a jó kapcsolatok elengedhetetlenek további fejlesztő munkánkhoz.
- A fejlődésbeli lemaradás ellensúlyozására, *személyre szabott fejlesztési terveket* készítünk.

- A *kompenzálás* megvalósulhat időnkénti foglalkozások útján vagy rendszeresen, egyénileg vagy mikro-csoportban. Kihasználhatjuk a játék és egyéb tevékenységek során spontán adódó lehetőségeket. Közös tevékenységek alkalmával az elmaradókat tudatosan bátorítjuk, segítjük, a gyorsabban fejlődőknek nehezebb feladatokat adunk. Tevékenységeink az esélyegyenlőség elvének érvényesülését szolgálják.
- A szülőket értesítjük, ha a gyermeke fejlődésének érdekében intézkedést tartunk szükségesnek (pl. szakértői bizottsági vizsgálat).
- A rendszeres óvodai nevelést figyelemmel kísérjük.
- Ha a pedagógiai eszközökkel történő segítségnyújtás nem elegendő, a gyermekvédelmi felelős intézkedést kezdeményez a megfelelő szervnél.

3.11. Az iskolába lépés feltételei

A köznevelési törvény határozza meg, meddig maradhatnak a gyermekek az óvodában, és mikor válnak tankötelessé. A mi feladatunk szakmailag kompetens módon dönteni az egyes gyermekek iskolára való alkalmassága felől.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek többsége az óvodai nevelési folyamat eredményeként eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.

- A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a tér érzékelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a tér tájékozottságnak, a testséma kialakulásának.
  - Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.
  - Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem.
  - A cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, minden szófajt használ, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek

- Képes az együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

4. A pedagógiai program elfogadása

Törvényi háttér

26. §

A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges.

A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

Nevelőtestület jogai

70. §

(2) A nevelőtestület a) a pedagógiai program elfogadásáról, ... dönt

(5) A szülő joga különösen, hogy a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról, b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást kapjon

A pedagógiai program nyilvánossága

1. Az intézmény pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető az óvoda honlapján.
2. A program teljes terjedelmében megtekinthető az iskola igazgatójánál és az óvodavezetőnél vagy az iskolai könyvtárban, az iskola irattárában, a fenntartónál.
3. Elektronikus formában megkapják a programot óvodánk pedagógusai, és az Szülői Közösség tagjai.

A pedagógiai program jóváhagyása, érvényessége

1. A Pedagógiai programot a nevelőtestület készíti és fogadja el.
2. A Pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra vagy a működtetőre a jogszabályi előírásokon felül többletkötelezettség hárul, be kell szerezni a fenntartó, illetve a működtető egyetértését.
3. A Pedagógiai programot az Szülői Közösség a törvények megfelelően véleményezi.
4. A Pedagógiai programot az igazgató hagyja jóvá
5. Az óvoda 2014. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő munkáját e pedagógia program alapján.
6. Visszavonásig érvényes.

5. Legitimáció

A Pedagógiai program módosítását a szülői képviselő megismerte, véleményezte és a képviselő aláírásával elfogadásra javasolja.

Kelt, Győr, 2018. szeptember 26.

.....

A szülői képviselő nevében

A Pedagógiai program módosítását a nevelőtestület megismerte és elfogadta, amelyet a nevelőtestület képviselője aláírásával hitelesít.

Kelt, Győr, 2018. augusztus 27.

.....

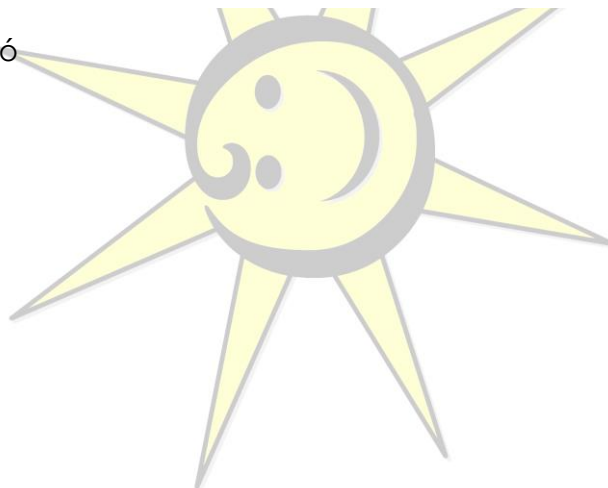
A nevelőtestület képviselő nevében

A szülői vélemény alapján, a nevelőtestület elfogadását, valamint a fenntartói egyetértő nyilatkozatát követően az igazgató a Pedagógiai program módosítását jóváhagyta,

Kelt, Győr, 2018. szeptember 26.

.....

Igazgató

SZÜLŐI NYILATKOZAT

(új gyermek intézménybe történő felvétele esetén)

Alulírott .....(szülő neve nyomtatott betűvel) a mai napon gyermekem, ... (gyermek neve nyomtatott betűvel) az Örömhír Óvodába történő beíratásával egyidejűleg, a következő nyilatkozatot teszem:

Az intézmény Pedagógiai Programját képező felvételi eljárás keretében meghallgattam az intézményről szóló tájékoztatót, és az elhangzottakat elfogadom. Vállalom, hogy az intézmény honlapján található házirendet elolvasom, és annak szabályaihoz tartom magam, és gyermekemet is annak betartására ösztönzőm.

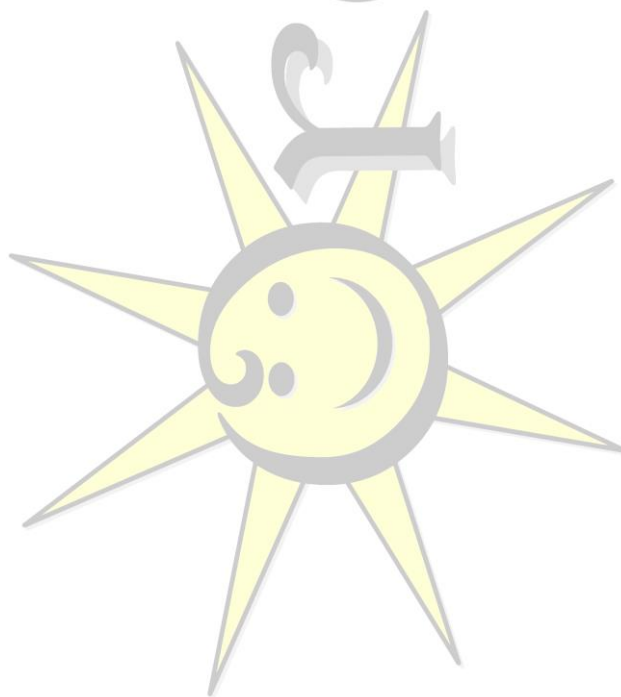
- Elfogadom, hogy az Örömhír Óvoda, Általános Iskola, Szakgimnázium és AMI keresztény intézmény, és a pedagógusok ennek megfelelően, ebben a szemléletben nevelik gyermekemet. Egyetértek azzal, hogy gyermekem heti 1 bibliaórán részt vegyen.
- Vállalom, hogy legalább 2 alkalommal részt veszek a „Kapcsolat est” óvodai rendezvényen.
- Gyermekem óvodában tanúsított magatartásának fejlődése érdekében vállalom, hogy az óvónőkkel szorosán együttműködök. Észrevételeiket megfontolom, amikor szükséges, írásban, telefonon, vagy személyesen felveszem velük a kapcsolatot, illetve, együttműködök, ha gyermekemmel kapcsolatos észrevételekkel megkeresnek.
- Vállalom, hogy az intézményről, annak elveiről, dolgozóiról rossz hírt nem terjesztek. Amennyiben problémám van, azt az illetékes személlyel igyekszem megbeszélni.
- Vállalom, hogy az Intézmény Pedagógiai Programjában szereplő, az intézményben egységesen alkalmazott motivációs rendszer részeként, gyermekem után havonta befizetem az esedékes motivációs díjat, (mely nem tandíj), amit a pedagógusok külön „motivációs alapban” kezelnek, és teljes mértékben a gyermekekre fordítanak a motiváció elérésének érdekében.

Amennyiben a fenti vállalásokat nem tartom be, gyermekemet önként egy másik nevelési intézménybe átíratom.

Szülő aláírása:.....

Szülő aláírása:.....

Dátum: Győr, 20.....

5. Legitimáció

A Pedagógiai program módosítását a szülői képviselet megismerte, véleményezte és a képviselő aláírásával elfogadásra javasolja.

Kelt, Győr, 2018. szeptember 26.

Alba Károly László.....

A szülői képviselet nevében

A Pedagógiai program módosítását a nevelőtestület megismerte és elfogadta, amelyet a nevelőtestület képviselője aláírásával hitelesít.

Kelt, Győr, 2018. augusztus 27.

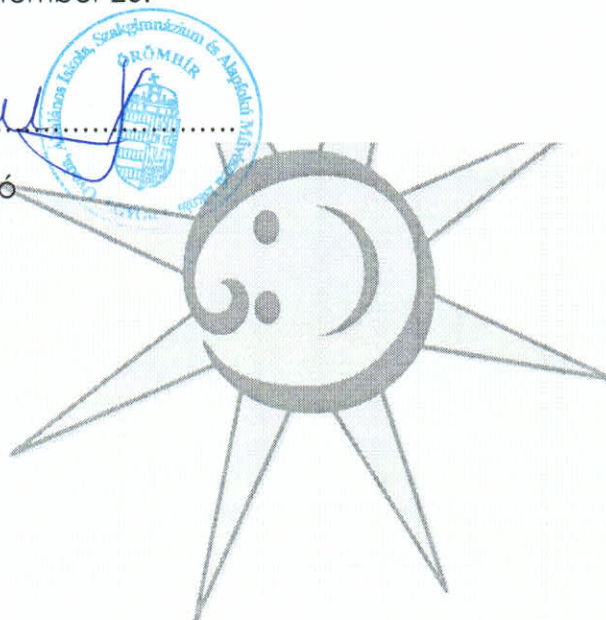
[Handwritten signature].....

A nevelőtestület képviselet nevében

A szülői vélemény alapján, a nevelőtestület elfogadását, valamint a fenntartói egyetértő nyilatkozatát követően az igazgató a Pedagógiai program módosítását jóváhagyta,

Kelt, Győr, 2018. szeptember 26.

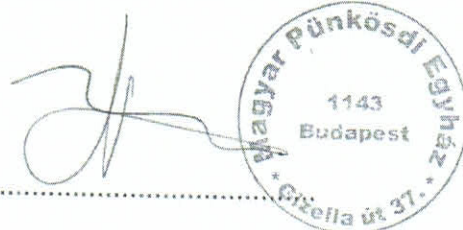
[Handwritten signature].....
Igazgató

Fenntartói nyilatkozat

Alulírott Kecser István, a *Magyar Pünkösdi Egyház* (1143 Budapest, Gizella út 37.) mint intézményfenntartó képviselője jóváhagyom az *Örömhír Óvoda, Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Győri Tagintézményének* (székhelye: 9027 Győr, Puskás T. u. 37-39. C. épület, telephelye: 9025 Győr, Kossuth u. 24.) Nevelési Programjában történt módosításokat, mely 2018. szeptember 1-től lépnek hatályba.

Kelt: Budapest, 2018. év szeptember 1. nap

A handwritten signature in black ink is written over a horizontal dotted line. To the right of the signature is a circular stamp. The stamp contains the text "Magyar Pünkösdi Egyház" around the top inner edge, "1143 Budapest" in the center, and "Gizella út 37." around the bottom inner edge.

fenntartó képviselője